

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trația.

Multămite publice și Loc
deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Dreptul istoric al Românilor

(Două articole)

de A. D. Xenopol

II.

Românii căzuseră așa de jos față cu națiile domnitoare ale Ardealului, cum nu poate să se coboare mai mult ființa omească, când de o dată răsună trambita re-deșteptării. Trei învățăcei români trimiși în Urbea eternă readuseră de acolo, odată cu reînnoirea ideii romane, imboldul spre ieșirea din iadul, în care poporul lor zăcea, și o reînviere a minții românești lumină cu viile ei flacări noianul de rușine, în care el putrezea.

De atunci înainte coborârea românilor către pierdere și întunecare se opri, și ei porniră iarăș pe o clină suitoare, pe care ei o urcă astăzi, cu toate greutatea prin cari trec.

Inflorirea intelectuală re-deșteptă simțirile lor și le oțeli voința. Sângele fu din nou vărsat pentru redobândirea drepturilor și cu toate, că numai cât o scurtă clipă licări pe cerul lor întunecat o stea dătoare de speranțe, totuși starea lor îmbunătățită un moment prin dietele din 1863 și 1864 le arată în cotro și cum se putea limpezi orizontul vieților. Tot din 1848 datează și reînălțarea stărei lor economice prin legile urbaniale, cari restituiau o parte din pământ, vechilor lui proprietari, încât elementul românesc, luminat și întărit, deveni un factor însemnat în viața statului maghiar.

Dar această re-deșteptare a românilor atrase îngrijita luare aminte a poporului stăpânitor, care se văzu amenințat de a împărți cu ei conducerea țării, în care locuia. Trebuea cu ori ce preț apărată Transilvania, cetatea munților, cea mai puternică regiune a statului maghiar de putința predominării în ea a elementului românesc, și cea dintâiu măsură luată de unguri, fu întruparea acestei țări în statul maghiar, ea, care până atunci fusese în toate timpurile o țară autonomă. Odată această mare izbândă dobândită cu ajutorul slăbi-ciunei Austriei, ungurii se puseră pe treabă pentru a îngusta din nou viața românească și a reînnoi iarăș lucrarea săvârșită odată de ei în cursul veacurilor: desființarea poporului român. Dar dacă în timpurile mai vechi fusese vorba numai de nimicirea lui socială și politică, pentru a supune toate puterile lui cele vii intereselor poporului domnitor, acum problema de deslegat se punea altfel: Poporul român să deștep-tase „din somnul cel de moarte” și dorea să trăiască în țara lui ca element etnic deosebit, cu datinele lui, cu religia lui, cu limba lui strămoșească. Trebuia zdrobită această năzuință; trebuia înăbușită naționalitatea românească, și ungurii se năpustiră asupra ei, cu o furie nemaipomenită, căutând să amuțască în gâtulejele românești accentele iubitelor lor graiu, să stângă în gândul lor ideea neamului lor deosebit, și în inima lor iubirea pentru această formă particulară sădită de natură în ființa lor. Prin această desființare a poporului român, ungurii câștigau două lucruri de o nespūsă însemnătate; întâi scăparea de un element care

grămădisise, în timpuri de veacuri de urgie, în sufletul lui, urgii și blestem; apoi spor-reau deodată numărul lor cel mic cu vre-o 3—4,000.000 de maghiari noi, cari le dă-deau putința d'a deveni în statul lor un ele-ment precumpânitor, nu numai prin mij-loace măestrite și nedrepte, ci prin o ma-joritate reală a elementului stăpânitor; care le-ar fi dat conducerea statului nu numai *de fapt* cum este astăzi, ci și *de drept*, cum ar trebui să fie, după concepția mai adâncă a statului modern.

De aici se explică politica cea aprigă a statului maghiar, care tinde la nimicirea naționalităților de altă fire din Ungaria și mai ales a celei mai numeroase, cea româ-nească; de aici iscodirea stafiei daco-ro-mâne, care le slujește drept îndreptățire a tuturoră măsurilor lor asupritoare.

Intre români și unguri este o luptă pe viață sau pe moarte, dovedită prin o istorie de mai bine de 1000 de ani. Ei au căutat de la început să nimicească neamul românesc: în prima perioadă, după ideile de atunci, silindu-se a-l reduce în robie și a trăi din curnea și sângele lui; în partea a-cesta de a doua, sorbindu-l pe de a in-tregul în naționalitatea lor și schimbându-i sufletul din român în maghiar.

Cum se poate cugeta la o împăcare cu ungurii? Ei cer ca preț al ei, ca românii să se sinucidă, să-și lepede mai ales cea mai scumpă comoară a sufletului lor, fru-moasa, bogată și încântătoare lor limbă, cu alte cuvinte să se desfacă de naționa-litea lor pentru a îmbrățișa pe aceea a stă-pânitorilor. Românii nu pot cu nici un preț

UMORUL TRAGIC

Povestea Californianului^{*)}

— De marele umorist american Mark Twain —

(Urmare și sfârșit).

— „Vedeți d-v., ei îi place să aibă acasă pieteni și să-i găzduiască mai multă vreme, îi plac oamenii subțiri, plăcuți la vorbă, oameni ca d-v. îi adoră pentru că este foarte învățată și poate să vorbească despre toate cu ciripitul unei vrăbii; o să rămâneți uimiți văzând cărțile pe cari le citește. Nu plecați. Este o mică întârziere după cum vedeți. S'ar supăra atât de tare dacă ați pleca”.

Am auzit aceste vorbe fără să le pricep, atât de mult mă stăpâneau gândurile și lupta ce se dedea înlăuntrul meu. Plecase de lângă mine fără să bag de seamă. Peste puțin se înapoia ținând în mână rama închisă, o deschise în fața mea și zise:

„Acum spuneți-i în față că ați putea rămâne s'o vedeți, dar că nu vreți”.

Această din urmă poftire îmi birui voința. Am hotărât să rămân și să întâmpin cu îndrăzneală primejdia ce-mi amintește inima; seara am petrecut-o fumând liniștit și stând de vorbă până la unu după miezul nopții. Vorbirăm de lucruri fo-lurite, dar mai ales de ea. Fără îndoială că de

mult nu mai gustasem o seară atât de plăcută și atât de odihnitoare.

Sosi și joi. Dar și această zi trecu tot atât de repede cași celelalte. Pe 'nserate veni, dela o depărtare de trei leghe, un miner înalt, unul din acei lucrători încărunțiți și hodorigiți; ne salută cu căldură ținându-ne o mică cuvântare gravă, scurtă și convingătoare. Pe urmă adăogă: „M'am oprit numai ca să aflu vești despre nevastica d-tale și să întreb când vine. Ce mai știi despre dânsa?”

— „Am o scrisoare, Tom. Vrei s'o citești?”

— „Bine înțeles, dacă-mi dai voia, Enric”.

Enric scoase scrisoarea din pungă și-i spuse lui Tom să nu se supere de oarece are să sară câteva fraze prea intime; apoi citi restul. Un mic poem de duioșie, seninătate, farmec și un postscriptum cuprinzător de amintiri călduroase pentru Tom, Joe, și Charby și pentru toți ceilalți prieteni și vecini. Sfârșind scrisoarea, Enric privi pe Tom cu coada ochiului și-i strigă:

— „A, iar te-am prins! Dă mâinile la oparte și lasă-mă să-ți văd ochii! De câte ori îți citesc câte una din scrisorile ei te podidesc lacrimile. Am să-i scriu despre asta”.

— „Ei, dar ce te face să erezi asta? So-coteam că știați toți că n'are să sosească până sâmbătă”.

— „Sâmbătă? Așa e. Mi-aduc aminte; ce mi-o fi trecut oare prin cap? Nu mai încap îndoială că știam aceasta de oarece ne pregătim toți s'o primim. E, acum trebuie să plec, dar când va sosi, voi fi aici; îți făgăduesc, dragul meu”.

Vineri după amiază, târziu, alt veteran, plim-bându-se pe-acolo, veni să spuie și el că flacăii ar fi foarte fericiți să petreacă sâmbătă seara; in-trebă pe Enric dacă dânsa nu va fi prea obosită de drum și dacă va fi în stare să ia parte la serbare.

— „Obosită? Glumești, Joe; ești foarte bine că ea s'ar lipsi bucuroasă de somn șase săptămâni ca să facă plăcere vre-unuia din voi”.

Când Joe află că e o scrisoare, ceru să i-o citească și-l mișcă pe bietul om cuvântul prietenos ce-l cuprindea pentru el; adăogă apoi că s'a ho-dorigit atât de rău încât s'ar înduioșa tot așa și dacă dânsa s'ar mulțumi să-i rostească numele numai.

— „Doamne, ce rău ne pare după dânsa” — spuse.

Sâmbătă, în timpul zilei, băgai de seamă că mă uitam mereu la ceas? Enric văzu aceasta și-mi epuse surprins:

— „Nu cum-va vă închipuiți c'ar fi și putut ajunge?”

Mă simții prins și încurcat dar zimbii, epu-nând că totdeauna obișnuiesc să mă uit mereu la ceas când aștept pe cineva. Lămurirea aceasta par'că nu l'ar fi lămurit îndeajuns și din clipa aceea părea că nu mai e în toate apele lui.

De patru ori m'a dus pe o movilă din drum, de unde puteam privi cât mai departe în zare. Acolo voia să se oprească și să privească ținând mâna streșină la ochi ca să vadă mai bine.

Imi spuse iar:

*) A se vedea articolul precedent intitulat: „De-spre amer”.

incuviința o asemenea cerere. Ei din potrivă pretind, ca ungurii să le asigure libera dezvoltare a vieții lor particulare. Cele ce aceste două popoare voiesc să dobândească de la celalalt este un numai potrivit dar deadreptul contradictoriu. *Românii vor să trăiască și ungurii se tem de moarte.* Cum e cu puțință ca asemenea împoziționare de năzuinți să se poată alipi cu gândul împăcării, afară doar de cât în mintea trădătorilor de neam, și să se observe un lucru care nu este în favoarea românilor. Pe când în tabăra unguilor nu se întâlnește nici un vânzător al intereselor lor, în cea românească sunt mai mulți, *sunt destui.* E drept, pe unguri nu-i poate cumpăra sărăcia românească, pe când românii sunt ademeniți de toate favorurile ce le poate incuviința organismul statului maghiar.

Iași în sărbătoare

A doua capitală a Țării Românești, Iași, fosta capitală a Moldovei, este în ajun de a îmbrăca haină de mare sărbătoare. Câte-va intense clipe de înălțătoare bucurie sufletească vor însenina astfel fața acestui nefericit oraș de cultură și viață românească. Și apoi totul va recădea în tristă monotonie din trecut? Să nădăjduim că nu. Să dea Dumnezeu ca serbările ce vor face în curând să reinvieze vechea strălucire a acestui oraș domnesc, să redeștepte și puterea de mândrie și viață care au susținut în trecut faima culturală a Iașilor moldoveniști.

Iași au devenit capitala Moldovei numai din timpul celei de-a doua domnie a lui Alexandru Lăpușeanu (1564—1568). De-atunci, acest oraș, vestit prin vinurile lui de Cotnari și prin pitorescul incântător al poziției sale, a luat o dezvoltare din ce în ce mai mare. Mulțumită faptului că era capitala țării, acolo s'au concentrat cele mai mari bogății, s'au ridicat case luxoase, s'au înființat școli, comerțul și industria au luat un avânt considerabil. Și astfel, pe la sfârșitul veacului XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea Iași au ajuns în culmea strălucirii lor economice și culturale.

În Iași au trăit și au lucrat multă vreme oameni de valoare ca Alexandri, Kogălniceanu, Asaki, C. Negri, Eminescu, Creangă, Negruzzi, Millo, și alți mulți oameni politici, cărturari, literați și artiști cari au făcut ca Iași să trăiască o viață culturală mai timpurie ca Bucureștii.

A sunat însă ceasul suprem de fericire pentru frații noștri de dincolo de Carpați, — și-atunci Iași au trebuit să facă un sacrificiu de viață. Moldova și Muntenia s'au unit la 1859 sub un singur domn, cu un singur minister, cu o singură capitală, într'un cuvânt cu un singur centru politic, administrativ și juridic. Iar această unire s'a pecetluit prin jertfa Iașilor.

După unire, fosta capitală a Moldovei a început să iasă încet-încet din circulație, până s'a izolat aproape cu desăvârșire de circuitul vieții politice și culturale din restul regatului.

Comerțul, atât de înfloritor odinioară, a fost luat din mâinile românilor. Și astfel, boerimea pe de-o parte a fost ruinată de luxul exagerat pe care au silit-o să se mute la București. Iar în locul boierilor și negustorilor români, au năpădit în Iași străinii, cari au cutropit toate bunurile românești, au murdărit curățenia boerească a Iașilor de demult, au istovit puterea de viață sănătoasă a acestui domnesc oraș, după cum ploșnițele sug roșătea din obrazurile oamenilor săraci.

În ultimul său volum „Fantome”, d. D. Anghel astfel evocă viața de odinioară a Iașilor:

„Cântă fantoma și de-odată, de pe poarta dela intrarea tapșanului, un șir nesfârșit de echipajuri cu cai frumoși în clinchet de alămuri, cu roțile strălucitoare, cu vizitii în livrele bogate, se ivește și umple par'că platoul. Roată lângă roată apoi se învecinează și răsete clare încep să sune. Plecate peste marginea trăsurilor deschise, capete tinere se apropie și în bătaia evantaliurilor frumoasele zilii își împărtășesc taine, își destăinuie amorurile, pun la cale zaviștiile. Călăreții își joacă bidiviii, strecurându-se printre trăsuri, spun o vorbă ici,

aruncă un zâmbet colo, fac frumos la cucoane...

„...Da viziunea aceasta era adevărată în vremea copilăriei mele. Era bogăție și nu era seară cu lună să nu urce trăsurile pe dealul Capoului. Iașul era un ostrov fericit, o vază de verdeată împrejmuită de vii roditoare, cu grădini fermecate în cari cântecele privighetorilor se amestecau ale viilor ascunse prin boschete. Era ostrovul bine cuvântat, în care se aciuiase boierii noștri mari, ultimii păstrători ai unei lumi ce nu mai este...

„...Trăsurile s'au oprit din nou pe două rânduri și au umplut strada, în fața cofetăriei celebrei M-me Alexandre... Evantaliurile iar prind să bată, cavalerii slujitori se întrec care de care și băeții din prăvălie vin legănând tablalele cu dulceturi și cu înghețate, slujind în trăsuri cucoanele, cari satureate de luciul de lună și cântec de lăutari, și înviorate de aer curat, mănâncă cu poftă, ținând cu mânușatele lor mâine grațioase farfuriile cu bunătăți. Cavalerii își servesc favoritele, iau farfuriile, întind un pahar cu apă, își strecoară glume dulci printre zaharicale”.

Azi toate acestea s'au sfârșit. Dealul Copoului e pustiu, rădvanele au dispărut aproape toate, casele boerești au încăput pe mâinile străinilor, pivnițele bătrânești sunt goale. Nici chiar vestita „Bolta rece”, la ale cărei mese s'au ținut de-atâtea ori ședințele societății literare „Junimea” și ale cărei hăuturi erau atât de bine apreciate de Eminescu și Ion Creangă, nu mai există.

În locul strălucirii din trecut azi domnesc în Iași evreii, — sau prea săraci, sau prea murdari, sau prea șarlatani.

Și cu toate acestea, Iași nu sunt lipsiți azi de ori ce instituții culturale și artistice. Din potrivă. În Iași se află acum o universitate, instalată într'un superb palat care nici nu se poate asemăna cu localul universității din București. Universitatea din Iași are aceleași facultăți cași cea din București, mai puțin facultatea de teologie.

— „Sunt chinuit, foarte chinuit; știu bine că înainte de 9 nu poate să seosească, și totuși presimt că s'a întâmplat o nenorocire. Nu socotiți și d-v. tot așa?”

Incepea să-mi fie milă de copilăria lui, dar când mi-a pus întrebarea aceasta stăruitoare, cu glas atât de plângător, n'am mai putut răbda și i-am răspuns cam răstit.

Părea supărat și atins de răspunsul meu; l'am văzut atât de abătut, atât de sbuciumat, încât mi-a părut rău că m'am purtat cu el așa de aspru fără să fi fost nevoie.

De aceea, am fost mulțumit văzând că seara târziu, veni Charley, alt bătrân; el se'nghesuși lângă Enric ca să asculte citirea scrisoarei și să vorbească de pregătirile trebuitoare pentru primirea tinerei femei. Charley găsi cuvinte călduroase și făcu tot ce stătu în puțință ca să imprăstie bănușelile prietenului său.

— „Să i-se întâmple ceva? Nu se poate Enric. Nimic nu poate să i-se întâmple, dă-ți seama bine. Ce spunea în scrisoare? Că e minunat de bine și că va fi aci la 9 ceasuri. I-s'a întâmplat vre-odată să nu se fie de cuvânt. Știi bine că nu. Prin urmare, nu te mai chinui! Se va înapoia! E cu desăvârșire sigur, așa după cum e sigur că trăiești. Haide vino să pregătim gătelile. N'avem timp de pierdut”.

Numai decât sosiră Tom și Joe; împreună se apucară să împodobească cu flori casa.

Aproape de 3 cei trei mireni spuseră c'ar fi bine să-și acordeze instrumentele ce le aduseseră

cu ei, de oarece flăcăii și fetele aveau să seosească în curând și deci trebuia să fie totul gata pentru bal. Orchestra se alcătuiă dintr'o vioară, o mandolină și un clarinet. Cei trei artiști se așezară unul lângă altul și s'apucară să instrueze un cântec de joc din cele mai false, bătând măsura cu picioarele. Ora 9 se apropia. Enric stetea în prag, cu ochii ațintiți spre drum; păzea prada unei neliniști cumplite. Il siliră să bea de mai multe ori în sănătatea nevesti-si, în vreme ce Tom striga: „Sus paharele! Încă un pahar! Iat'o seosește!”

Joe aduse paharele pe o tavă și turnă de hânt. Am vrut să iau unul din cele două pahare ce mai rămăseseră, dar Joe îmi șopti:

— „Nu pe asta, luați pe celălalt!”

M'am supus; Enric a fost servit la urmă de tot. Abia și-a golit paharul și ceasornicul de perete suna 9. Il ascultă bătând de nouă ori pe rând, — și îngălbeni.

— „Prietine, — zise el, — sunt mișcat, tremur de frică. Ajutați-mă. Simt nevoie să mă întind puțin.”

Il așezară pe divan. Se întinse pe el și leșină; în același timp începe să vorbească în tocmăi ca'ntr'un vis, zicând:

— „N'am auzit sgomotul cailor? Au sosit oare?”

Unul din veterani îi șopti la ureche:

— „Este Jimmy Parich, care vestește că drumeții au întârziat, dar că sunt pe drum, călătoresc bine și vor sosi numai decât. Unul din cai achiopă-

tează, dar peste o jumătate de ceas trăsura va fi aci”.

— „O, ce fericit sunt că nu i-s'a întâmplat nimic!”

De abia îngână aceste vorbe, și adormi. Într'clipă cei de față îl desbrăcă și-l culcară în patul din odaia în care eu îmi clătisem mâinile. Inchișeră ușa și se înapoiară, apoi se pregătiră să plece. Li oprii.

— „Vă rog nu plecați, d-lor, dansa nu va ști cine sunt, de oarece pentru întâia oară vin aci”.

Ei se priviră nedumeriți; apoi Joe zice:

— „Ea? Săraca! Sunt nouăsprezece ani de când a murit”.

— „A murit?”

— „A murit sau — cine știe? — a pățit poate ceva mai rău. La șase luni după căsătorie s'a dus să-și vază părinții și la întoarcere, într'o sâmbătă seara, o prinseră indienii la o depărtare de cincisprezece de aici; de atunci nu s'a mai auzit vorbindu-se de dansa”.

— „Și din pricina asta el a înebunit?” —

întrebai.

— „În urma acestei nenorociri, nu și-a mai găsit mințile nici o clipă; nebulnia lui însă nu pare primejdioasă decât când se apropie ziua ei. Atunci venim la el cu 3 zile înainte ca să-i întărim sufletul și să-l întrebăm dacă a primit vești dela dansa. Sâmbăta venim cu toții la el, îi umplem casa de flori și facem toate pregătirile pentru un bal. Sunt nouăsprezece ani de când facem mereu aceleași pregătiri.

(Ar fi fost și nefiresc să ființeze o facultate de teologie ortodoxă la Iași, unde sunt atât de mulți evrei!) tot la Iași se află o mitropolie măreață, un adevărat monument de artă, cel mai bun liceu internat din România, cel mai luxos teatru național din România. Tot la Iași apare, sub direcția d-lor C. Stere și dr. I. Cantacuzino, *Viața Românească*, cea mai mare și mai bogată revistă literară din regatul vecin. În jurul acestei reviste s'au grupat o scenă de literați de mâna întâia.

Totuși Iașii lăncezesc. Deși există un teatru național, condus de d. M. Sadoveanu, unul din cei mai de seamă scriitori români contemporani, reprezentațiile acestui teatru sunt foarte puțin frecventate; deși există un centru literar cu mare autoritate în țara întreagă, mișcarea literară ieșeană este neînsemnată.

De ce? Pe de-o parte din pricina sistemului centralizator care silește în România pe toate valorile intelectuale sau materiale să se strângă în capitală; iar pe de alta, din cauză că în straturile largi ale populației au murit energiile snfletești, copleșite de apărarea străinismului uzurpător.

Bani și suflet românesc, — iată ceea ce lipsește Iașilor și ce-l împiedică să-și recâștige strălucirea de odinioară.

Din această tristă stare de decădere și părăsire, Iașii vor fi smulși o clipă de serbările jubilară ce se vor da acolo în zilele de 27, 28 și 29 septembrie, serbări organizate cu prilejul împlinirii unui semi-centenar dela înființarea universității locale. La aceste serbări, a căror însemnatate va crește poate și prin inaugurarea monumentului lui Cuza, va asista și întreaga familie regală a României.

„Sâmbăta întâia am fost douăzeci și șapte, fără a pune la socoteală fetele; azi am rămas numai trei prieteni eredincoși; fetele s'au plictisit de acest caraghiosie; de strălucesc prin lipsă. Totdeauna fi dăm câte o băutură, adormitoare ca să nu-l lăsăm să se infurie. Apoi se liniștește un restimp oare care; își închipuie că nevastă-se e cu el; crede aceasta până cu trei-patru zile înaintea unei erize noi. Atunci o caută pretutindeni și scoate iar la iveală acea nenorocită serisoare de demult; în vremea asta noi venim și-l rugăm să ne-o citească.

„Doamne, ce nevastă aleasă avea!”

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimit și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Tripolitania.

Deodată cu rezolvarea — să sperăm definitivă — a chestiunii marocane pare a se lămuri și chestiunea atât de vitală pentru italieni: a Tripolitaniei. Coincidența aceasta nu e de loc întâmplătoare. Încă de pe vremea unificării Italiei, când Franța pusese piciorul în Algeria și-și îndrepta privirile spre Tunisia și Maroc, Italia urmând curentului, care mâna de veacuri comerțul și populația italiană spre țărmurile învecinate ale Africii, încerca și ea prin rivalizare cu Franța să pună mâna pe o bucată din continentul african, în special pe Tunisia, care fizicește vorbind, e continuarea Siciliei pe pământ african peste strămoșia Panteleriei. Dar forțele statului italian de curând încheiat nu putură să asigure față de trufașă rivală drepturile națiunii italiene, care prin numărul și poziția ei e menită să predomine în cuprinsul mării Mediterane (30 la sută din toată populația țărilor mediterane sunt italieni, răspândiți prin toate porturile și impunând tot mai mult limba italiană ca limbă comercială). Tunisia căzu în mâinile Francezilor, ceea ce determină pe italieni să apeleze la statele Europei centrale, ca cu ajutorul acestora să-și afirme drepturile lor și să țină în cumpănă creșterea influenței franceze. Franța însă își implântă bine piciorul în Algeria și Tunisia, pentru apărarea cărora avu prevederea să ia din timp toate măsurile necesare (între altele clădi minunatul port de război Bizerta pe coastele tunisiene, la intrarea în strămoșia dintre Sicilia și Tunisia, care trebuie socotită ca punctul de cumpănire al mării Mediterane. Italia se convinse astfel, că ceea ce se făcuse nu se mai putea desface și se mulțumi cu preparativele din vreme pentru luarea în stăpânirea ei a Tripolitaniei, la care Franța, în schimbul recunoașterii drepturilor ei asupra Marocului, era dispusă să renunțe. În 1901 ambele state încheiară un tratat, prin care își făgăduiră mâna liberă în cele două țări, la cari reflectau. Aplanarea conflictului marocan și recunoașterea din partea Germaniei a protectoratului francez asupra Marocului era firesc să servească pentru italieni ca cel mai bun prilej pentru ocuparea Tripolitaniei. Anglia — de mirat — nu-i face greutăți, Franța e câștigată prin tratat, Germania în calitatea ei de aliată trebuie să o susție.

În aceste împrejurări Italia are cele mai bune șanse de reușită, în expediția întreprinsă ținând seamă mai ales de lipsa aproape a oricărei forțe de rezistență din partea indigenilor și a stăpânitorilor de drept ai Tripolitaniei, turcii, cari își pun toată nădejdea în greutățile de aprovizionare a trupelor.

Ce-i îndeamnă — am putea zice chiar silește — pe italieni să ocupe Tripolitania? În rândul întâi îndesirea peste măsură a populațiunii italiene în peninsula, unde oamenii nu-și mai pot câștiga mijloace su-

ficiente de trai și sunt siliți să-și ia lumea în cap. Între cele 14 țări din Europa, cari dau cifrele cele mai mari de emigrări, Italia ocupă locul al doilea, imediat după Islanda, cu 7 la sută emigranți. Mulți din aceștia în loc să ia drumul spre lumea mare, mai ales în America, se opresc pe coastele Africii, cari încă de pe vremea hunilor au stat în continuu schimb de populațiune cu contra-coastele din apropiere. E natural ca statul italian să aibă o deosebită grijă de această sumedenie de supuși, cari părăsesc în fiecare an patria mamă, și să încerce toate mijloacele pentru a nu-i pierde pentru totdeauna. Tripolitania ar putea servi așadar pentru italieni în primul rând ca loc de *colonizare*.

Pentru scopul acesta marea provincie africană (Tripolitania care are o suprafață de opt ori mai mare ca România — 1,051.000 km. pătrați — cu o populație, ce nu trece de un milion) se prezintă în condiții relativ multumitoare. Ținuturi întinse mai ales la spatele celor 3 orașe (de aci Tripolis) cunoscută în anticitate sub numele de Sabrata, Oea (Tripolisul de astăzi), Teptis, (cel din urmă trecea drept unul din cele mai mari orașe romane), au înfățișarea de oaze, în cari cerealele se pot cultiva cu mult succes. Cu ajutorul fântânelor artesiene, cari în părțile dinspre Sahara ale Algeriei au dat rezultate uimitoare s'ar putea câștiga între 4 mii de kil. pătrați pentru cultură.

Dar în afară de produsele cunoscute: alfa, curmale și cereale, cari prin mijloacele de cultură sistematică modernă ar ajunge la o bogăție neașteptată, în afară de avuțiile miniere — după cât se pare destul de întinse, — în afară de toți acești factori, favorabili pentru colonizare, Tripolitania va ajunge la o importanță deosebită multumită unei alte împrejurări binecuvântate. Industria italiană, din ce în ce mai înfloritoare simte nevoie tot mai mare de articole prime. Pe de altă parte concertul italian, care tinde să acapareze piețele mediterane, are nevoie de mărfuri cât mai multe pentru schimb. Ori cât de mare ar fi dezvoltarea, la care ar ajunge, Tripolitania propriu zisă nu va putea satisface aceste nevoi. Ea va servi însă la satisfacerea lor ca țară de tranzit.

Pe lunga distanță dintre Alexandria și Tunis nu există decât un singur port, Tripolisul, așezat în calea corăbilor, ce merg spre Egipt și canalul Suez. Ei bine, portul acesta, norocos ca poziție la mare, mai are norocul să fie punctul cel mai apropiat pe toată lungimea coastelor mării de vastă întindere a Sudanului, neîntrecut în tot felul de bogății. Sudanul pentru a putea fi exploatat are nevoie de puncte de scurgere a bogățiilor lui. Cel mai indicat pentru aceasta pe coastele Mediteranei e Tripolis, legat de Sudan prin 2 șiruri de oaze, cari străbat pustiul Saharei și cari din cele mai vechi timpuri sunt drumurile cele mai bătute, ce duc spre inima continentului african. În aceasta constă mai ales importanța în viitor a Tripolitaniei, care ajunsă pe mâinile harnicilor lor negustori italieni, va influența de

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot provedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

sigur în mare măsură negoțul mediteran, dându-i un nou avânt.

* * *

Cucerirea Tripolitaniei se poate considera ca ultimul act din împărțirea Africei. De drepturile unei problematice libertăți rămâne să se mai bucure în tot cuprinsul continentului african mica republică Liberia și cetățuea abisiniană. Negreșit, această împărțire nu e definitivă. Sunt interese, cari se bat cap în cap, sunt sfere de influență, cari se încrucișează, împrejurare, care va da naștere la multe complicațiuni în viitor. Ca să rămânem la cazul Tripolitaniei, e destul să pomenim, că în drumul corăbiilor italiene spre Tripolis, ca și în drumul tuturor corăbiilor cari străbat mediterana în lung, e pusă ca un grav semn de strigare insula Malta a englezilor. Italienii vor avea de luptat și cu francezii stăpânitorii Sudanului și ai Tunisiei. Să sperăm însă că în ciocnirile viitoare, cari de sigur nu vor putea fi ocolite, luptătorii vor ști să salveze interesele superioare ale culturii europene, care pentru a doua oară vine să cucerească contracoastele africane, în cea mai mare parte prin reprezentanții aceleiași rase latine. Și cine știe dacă centrul de gravitare al culturii noastre, strămutat în țările atlantice apusene, nu va fi abătut prin această recucerire cu vremea din nou în jurul Mediteranei.

Noi românii avem pentru soarta acestor schimbări nu numai interesul de ordine mai mult ideală, pe care îl are orice om cult față de prefaceri la cari e supusă viața omenirii. Interesele noastre materiale ne îndeamnă să analizăm aceste schimbări cu multă atențiune, ca să putem trage tot profitul din ele. Tânărul regat al României înaintea cu încredere și îmbărbătare spre menirea indicată lui de împrejurările geografice, în cari e așezat. Poziția norocoasă la gurile Dunărei și la marea Neagră, strâns legată și supusă Mediteranei, ne atrage și pe noi în luptă grea dar plină de câștig a negoțului pe mare. Până unde anume vom ajunge atârnă pe lângă hărnicia noastră între altele și de situația pieței, care și pentru noi va fi tot Mediterana.

N.—

Noul atașat militar al Austro-Ungariei la București. Din Budapesta primim știrea, că atașatul militar austro-ungar din București M. Fischer va părăsi locul ce ocupă și va fi înlocuit prin colonelul Oscar Hranislovici-Czevttasin, care actualmente este atașat pe lângă legațiunea austro-ungară din Sofia.

Reintoarcerea ambasadourilor Austro-Ungariei. Din Viena ni-se anunță, că ambasadourii austro-ungari Morey și Pallavicini, care erau în concediu până la finele lunii octombrie se vor înapoiă chiar zilele acestea la posturile lor din Roma și Constantinopol.

Convocare

Aderenții partidului național român din Timișoara și jur sunt invitați la

adunarea poporală,

care se va ținea în Timișoara (Fabrică, grădina Berăriei) în 8 octombrie a. e. st. n. la 3 ore p. m.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Desbaterea situațiunii politice.
3. Sufragiul universal.
4. Proiectele militare.
5. Prezentarea unui proiect de moțiune.

Emanuil Ungurian, dr. Aurel Cosma, Petru Ionașiu, Romulus Cărăbașiu, dr. Gheorghe Adam, dr. Pompil Cioban, dr. Cornel Crăciunescu, dr. Ioan Doboșan, Ioan Miculescu, Liviu Magdu, Alexandru Hodagiu, Ioan Popa, Eutimiu Iovănel, Sabbin Piso, Simeon Faur, Mihai Madoi, Ioan Pepa, Ioan Nedeleo, dr. Victor Mercea, Alexandru Buibaș, Ioan Folea, Stefan Moldovan, Bojidar Moșorea, Ioan Russu, Ioan Neagoe, Nicolae Pisat, Constantin Bântiu, Nicolae Moțocan, Ioan Babesen, Iefta Dragonescu, Constantin Selea, Nicolae Crăciunescu, Gheorghe Buta, Ioan Lața, Nicolae Bentu, Petru Roată, Iosif Ramniantu, Traila Roată, Ioan Niamtu, Pavel Roată, Petru Drăganescu, Ioan Drăganescu, Ioan Miu, Gheorghe Giuca, Petru Giuca, Trăilă Borcan, Petru Jucu, Petru Drăganescu, Constantin Savu, Gaitin Cherlia, Ioan Miu, Trăilă Savu, Ioan Crista, Gheorghe Lupșa, Cornel Stefan, Achim Vermeșan, Iosif Vasi, Moise Cuzma, Gheorghe Petroviciu, Vasile Ilie, Augustin Ruffu, Gavrilă Stancu, Ioan Tenche, Simeon Moise, Achim Goleșie, Ioan Iovanescu, Ion Stancu, Gavril Barbură, Gheorghe Crista, Petru Peța, Ifion Biriescu, Petru Barburescu, Vichentie Demenescu, Petru Curtu, Gavril Chitan, Pavel Chrestescu, Nicolae Vocan, Virgil Amandia, Constantin Popovici, Romul Maleta, Ioan Stoia, Gheorghe Gheorghievici, Petru Martin, Constantin Martin, Pavel Martin, Ioan Suici, Iosif Bucovan, Ioan Gheorghievici, Nicolae Drăgoescu, Constantin Borchescu, Dimitrie Mustafi, Lazar Vidac, Lazar Petru, Simeon Brancu, Achim Goleșie, Nicolae Martinovici, Iosif Bujorean, Moise Manea, Dimitrie Milivoi, Iancu Crista, Danil Dumitru, Ion Gruban, Dimitrie Gherghina, Nicolae Gurban, Nicolae Neșcu, Ioan Neșcu, Moise Neșcu, Andrei Neșcu, Nicolae Manea, Petru Barbulescu, Dionisie Sorian, Ioan Oprea, Nicolae Dorobanț, Nicolae Belintian, Ion Marcu, Ioan Coteti, Toma Flueraș, Teodor Novac, Dimitrie Buibaș, Ioan Surdu, Ilie Barbu, Dimitrie Surdu, Damaschin Cuciu, Eutim Giurgescu, Ion Ignea, Ioan Novac, Petru Gherghina, Ioan Raicu, Toma Blagoe, Petru Avramescu, Petru Ignea, Iosif Morăică, Ioan Goanță, Iosif Roșu, Alexandru Țăran, Ioan Ignea, Ion Adamescu, Pavel Țăran, Timotei Radi, Stefan Murgu, Ilie Moise, Trandafir Gaescu, Dimitrie Leucuş, Nicolae Ilie, Nicolae Staicu, Rusalin Coșariu, Gheorghe Tomi, Gheorghe Radi, Vasile Gaescu, Alexin Putici, Nicolae Recheșan, Nicolae Cartarescu, Dimitrie Miuteț, Dimitrie Stanică, Nicolae Iovan, Mihai Cărunțu, Dimitrie Iancovici, Ioan Iancovici, Pavel Nenad, Ioan Petici, Dimitrie Rațeu, Trăilă Miuteț, Ioan Pigli, Nicolae Cloambeș, Trăilă Beluți, Iosif Jivan, Trăilă Belu, Constantin Icob, Nicolae Bobu, Iosif Secoșan, Iosif Cuciu, Trăilă Jugariu, Tr. Izvineanțu, Pavel Clipici, Tr. Jica, Iosif Spăriosu, I. Vicol, Ioan Buha, Iosif Belu, Trăilă Clipici, Teodor Ioaneș, Nicolae Covășințan, Toma Pele, Teodor Bogățan, Moise Breban, Nicolae Demenescu, Ioan Recheșan, Moise Barbulescu, Petru Trailescu, Ioan Arsin, Vasile Avram, Nicolae Brancu, dr. Traian Șincai, Ioan Stefanovici, Isailă Ardelean, Petru Nicola, Ilie Solomon, Vichentie Suciu, Nineu Ristin, Ilie Stefanovici, Traian Petrov, Petru Codrean, Nicolae

Buda, Adam Buda, Petru Gutu, Constantin Luca, Dimitrie Bosco, Jiva Jeniu, Țea Cuzmici, Mihai Rotari, Lică Codrean, Sava Nichiei, Gheorghe Stoicu, Veleu Jichiei, Trifu Petcu, Atanasie Baicu, Bosioc Miu, Trifu Dragomir, Ion Ruja, Aurel Conda, Petru Petcu, Andrei Petcu, Ion Dulăianțu, Nicolae Iorga, Ioan Buibaș, Ștefan Draguți, Vasile Avramuți, Iosif Gaița, Ioan Stoia, Iosif Gaița, Ion Vacau, Nicolae Peia, Nicolae Magiar, Moise Babescu, Gheorghe Rotariu, Nicolae Buzăescu, Vasa Popovici, Romul Muntean, Aurel Em. Petean, Danilă Cereguț, Nicolae Secoșan, Solomon Minda, Sima Minda, Danilă Căprariu, Gheorghe Gostilă, Vichentie Surdu, Mihai Dragoi, Andrei Păscu, Nicolae Lugojan, Danilă Cereguț, Solomon Nedeleu, Nicolae Dragoi, Grigorie Murariu, Iovan Surescu, Iovan Pascu, Ioan Blidariu, Iancu Cătlea, Iosif Nedeleu, Simeon Cereguț, Milan Seiman, Nicolae Covaci, Solomon Beșlei, Ioan Lenger, Aurel Regia, Ilie Gocia, Nicolae Petroi, Nicolae Cioară, Ioan Surescu, Sofron Laiu, Iosif Țernia, Gheorghe Căprariu, Danilă Nedeleu, Iuliu Seiman, Vasile Colgia, Iosif Bojini, Ioan Ionescu, Vasile Ciuta, Martin Negria, Sima Ciublea, Simeon Geran, Gheorghe Grecu, Ștefan Botoca, Eța Dina, Ion Icobescu, Danilă Loichița, Ilie Loichița, Ioan Groza, Danilă Ruja, Eța Marceș, Danilă Radu, Iosif Bălan, dr. Ioan Damian, Vasile Jivan, Iuliu Luczay, Cornel Gherga, Constantin Doboșan, Corneliu Popescu, Gheorghe Mioc, Zaharia Berariu, Dionisie Jivan, Gheorghe Cereșea, Iosif Palici, Vasile Pop, Aurelie Mioc, Patrichie Birău, Moise Ramneanțu, Vasile Terebenț, Aureliu Dan, Alexandru Craciunescu, Constantin Roșu, Gheorghe Tocitu, Ilie Bugariu, Moise Babescu, Mihai Gutu, Ioan Lipovan, Nicolae Micluța, Paul Ludaș, Ștefan Crețu, Ion Pușcaș, Miron Moldovenescu, Tanasie Iorga, Nicolae Vulpe, Constantin Danciu, dr. Iuliu Coste, dr. Gheorghe David, Gheorghe Treța, Constantin Diminescu, Nicolae Uzon, Aurel Sfetea, Francisc Buzariu, Augustin Ghilezan, Aureliu Dragan, Nicolae Chicomban, Tima Albu, Ioan Buliga, Valeriu Balan, Ilie Gerban, Ioan Gheța, Moise Alexiu, Ioan Barbosu, Simeon Paulescu, Ioan Stanciu, Gheorghe Alexiu.

Din cameră. În ședința de astăzi deputatul E. Preszly a vorbit la proiectele militare. Vorbirea lui Preszly a fost o reprivire istorică, în care face cunoscută luptele camerelor în jurul chestiei proiectelor militare.

Z. Désy a primit o interpelație în care urgitează prezintarea bugetului pe 1912.

Azi s'a prezintat la ședință și deputații eroați, pe cari contele Peiacevici îi chemase, să ia poziție în chestia atacurilor îndreptate în contra banului Tomasich.

Deputații eroați credeau, că prim-ministrul contele Khuen-Héderváry va răspunde la înterpelețiile ce i-s'au adresat în chestia banului dar prim-ministrul a declarat, că va răspunde numai în ședința viitoare.

În culuore se vorbea despre boala lui Iuliu Justh și despre eventualitatea schimbării președintelui Camerei. Se colportează știrea, că în a doua jumătate a lui octombrie Berzeviczy va demisiona din postul de președinte al camerei și, că el va fi înlocuit prin contele Șt. Tisza.

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
.: cele mai favorabile .:

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

Primul atac naval

Eri la orele 2 și jum. după amiazi guvernul italian pe cale telegrafică a declarat Turciei războiu. În aceeași oră ministrul de războiu a trimis un cablogram amiralului Aubry, comandantul flotei italiene care înconjoară portul tripolitan, ca flota italiana imediat să înceapă acțiunea. La ordinul lui Aubry vasul amiral Garibaldino a trimis la Tripolis un remorcher sub conducerea ofițerului Lovatelli.

Ofițerul a debarcat la țărni și a provocat autoritățile turcești din Tripolis să predea orașul.

Știrile sosite prin Tunis și Paris spun, că autoritățile turcești au dat răspuns negativ provocării italiene. După o altă telegramă autoritățile turcești n'au dat încă răspuns definitiv.

Ieri d. a. pașa Haki și-a prezentat Sultanului demisia, deoarece nu voeste să răspundă pentru urmări. Sultanul a însărcinat pe pașa Said cu formarea cabinetului, despre care se știe, că este aderentul partidului păcii. Se știe, că noul mare vizir, a și comunicat Italiei că Turcia nu se va opune cu arma în contra debarcării trupelor italiene, ci cere numai, ca Italia să-i recunoască Turciei suveranitate de formă asupra Tripolisului.

În momentul acesta nu se știe încă dacă întorsătura aceasta va aduce pacea.

Înainte Tripolisului.

În numărul său de azi dimineață „Corriere d'Italia” publică următoarea știre:

— Ieri la orele 4 d. a. vasul amiral Garibaldino a trimis la Tripolis un remorcher sub conducerea ofițerului Lovatelli. Ofițerul a provocat pe șefii autorităților turcești să predea Tripolisul. Până acuma nu s'a primit nici o știre despre răspunsul din partea turcească.

Paris, 30 sept. — După o știre sosită prin Tunis autoritățile turcești au respins provocarea Italiei în chestia predării Tripolisului.

La Preveza un vas italian de războiu a atacat două torpiloare turcești. Un torpilor a scăpat, iar celalalt a fost lovit și în fugă s'a înpotmolit.

Prima învingere a flotei italiene.

Londra, 30 sept. — Imediat după declararea războiului flota italiană a atacat flota turcească de torpiloare, care era în cale spre Dardanele. Un torpilor a fugit la Preveza, iar despre soarta celorlalte nu se știe încă nimic.

Viena, 30 sept. — În cercurile diplomatice din Viena știrea despre lupta navală dela Nicopole a pricinuit colosală senzație. După știrile din tîi nu s'a putut constata importanța deplină a luptei, deoarece probabil, că flota turcească nu primise nici un ordin din Constantinopol cu privire la atitudinea ce trebuia să ia, ci ea numai pe răspunderea proprie a intrat în luptă. Dar în caz, dacă lupta s'a întâmplat din ordin mai înalt, ea va pricinui încurcături internaționale, fiindcă ea s'a dat în Albania, deci în partea cea mai primejdioasă a Balcanului.

Demisia marelui vizir.

Constantinopol, 30 sept. — Poarta a mai făcut o încercare de pace.

Ieri după amiazi pașa Haki s'a prezentat la Sultanul și plîngînd și-a dat demisia.

— Într'o situație atât de gravă, a spus marele vizir, guvernul ar rămânea bucuros pe lângă Majestatea Voastră, dar el nu poate se primească răspunderea pentru urmări. Consiliul de miniștri nu a fost la o părere, rog să fu desărcinat.

Emoționat, Sultanul a primit demisia marelui vizir și i-a răspuns:

În situația gravă actuală și eu aș abdica bucuros, dar datoria către țară îmi dictează, ca să stau la locul meu până la ultimul moment.

Sultanul a încredințat lui pașa Said formarea cabinetului.

Vor începe tratative diplomatice și dacă Turciei îi va succede, prin intervenția marilor puteri, să obțină din partea Italiei recunoașterea suveranității sale de formă asupra Tripolisului, atunci Turcia nu se va opune cu putere armată, ci se va învoi ca Italia să ocupe Tripolisul.

Atitudinea marilor puteri

Londra, 30 septembrie. — „Evening Post” provoacă guvernul turcesc, că deoarece marea spre Tripolis este închisă, prin Egipt să trimeată trupe la Tripolis.

Aehrenthal la M. Sa.

Viena, 30 sept. — Ieri d. a. ministrul comun de externe cont. Aehrenthal, după ce a conferat timp îndelungat cu pașa Rasid, marele ambasador turcesc la Viena, și a primit din Constantinopol două telegrame cifrate, s'a prezentat în audiență la M. Sa. Audiența aceasta a pricinuit mare senzație, deoarece contele Aehrenthal fusese ieri în audiență.

Bombardarea Tripolisului.

Roma, 30 sept. (Dela corespondentul nostru) — Ieri seară s'a început bombardarea Tripolisului.

Austria pledează pentru o apropiere turco-română contra Bulgariei. Baronul Chlumetzky publică într'o revistă austriacă un lung articol, în care susține, că se impune o apropiere între România și Turcia.

Între altele, el spune:

Situația geografică a Bulgariei nu e de loc favorabilă României. Din această cauză, românii au datoria să facă tot ce e de nevoie pentru apărarea coastelor lor.

Sprîjinul ce le este necesar li-l poate da Turcia, mai cu seamă, că interesele imperiului otoman nu sunt în contradicție cu cele ale românilor; ba dimpotrivă, Turcia are chiar obligația ca să pue stavile formării unei mari Bulgarii.

Constantinopol și Bucureștii au acelaș interes ca să împiedice cererea Bulgariei dela San-Stefano.

O izbândă în favoarea Bulgariei ar pune în mare primejdie România, care ar putea fi înghițită de țările ce o înconjoară.

Întărirea Bulgariei ar însemna slăbirea României.

Aceasta face ca interesele României să se desvolte paralel cu cele ale imperiului otoman. O înțelegere sinceră între aceste două țări ar garanta menținerea păcii în Balcani.

Poate, că regele Ferdinand nu s'ar fi opus cu atîta hotărîre unui războiu cu Turcia, pe care îl dorea națiunea bulgară, dacă n'ar fi avut în fața lui amenințarea unei acțiuni comune turco-române.

Un conflict turco-grec. Dacă nu mai poate fi evitată ciocnirea între Turcia și Italia din cauza Tripolitaniei, era de așteptat cel puțin o localizare a focului în Africa. Acum și tendința aceasta a puterilor pare a fi zădărnicită. Un conflict e iminent între Turcia și Grecia. Anume, înalta poartă înțelegând imposibilitatea de a-și apăra posesiunea sa din Africa, voeste să-și asigure insula Creta unde stăpînirea sa asemenea e aproape numai formală fiind grav amenințată de Grecia. Cu acest scop, Turcia e decisă a cere energic o declarație a guvernului elin că Grecia renunță la orice interes cu privire la Creta.

Dacă răspunsul nu va fi satisfăcător, Turcia va concentra trupe la frontiera Tesaliei, și scînteia temută a războiului va fi atunci trecută în Europa.

Răspunsul Turciei la ultimatul Italiei. Vineri la 3 d. a. s'au împlinit cele 24 ore care le-a lăsat Italia cabinetului din Constantinopol pentru a-și da învoirea sa la aceea, că Italia să ocupe Tripolitania în calitate de protectoară, căci la caz contrar Italia își va lua acest drept. La amiazi toate ambasadurile imperiului otoman cunoșteau esențial răspunsul, care nu putea fi decât negativ. Detalii nu sunt cunoscute, decât că Poarta e aplicată a face mari concesiuni economice, susținîndu-și însă suveranitatea peste Tripolitania.

Dacă Italia va fi mulțumită, lumea iarăși a scăpat de monstruozițiile unui conflict sângeros (căci între Italia și Turcia nu poate fi vorba de un războiu formal în Africa).

Dacă nu, sâmbătă dimineața va începe debarcarea trupelor italiene în Tripolitania, Turcii vor cerca ori nu vor cerca a se opune, dar rezistența e vană, Tripolitania va fi, pe o cale sau pe alta, a Italiei.

Apucături urâte. Mai deunăzi s'a lansat din anumită parte vestea, că fruntașii cari s'au adunat la Belinț, ca să pună la cale convocarea unei adunări populare, ar fi decis unanim, firește cu mare însuflețire, invitarea d-lui O. Goga la adunarea din Belinț. Nime nu trage la îndoială, că și d. Goga poate fi invitat și poate lua parte la adunările populare, ca oricare alt fruntaș român.

Era însă tendința de a prezenta lucrul astfel, ca și când fruntașii adunați la Belinț ar fi — vezi Doamne — tribuniștii și ca astfel ostentativ, pentru documentarea alipirei lor de „Tribuna zilelor noastre”, ar fi invitat pe d. Goga.

A ținut însă tot toiul, dat în jurul acestui „eveniment”, dela prînz pînă — la cină.

Suntem autorizați a declara, că vestirea dată în vileag despre pretinsa invitare a d-lui O. Goga la adunarea populară, ce se va ținea în 22 octombrie n. la Belinț, este absolut falsă, neadevărată.

Regretăm abuzarea numelui d-lui O. Goga. Ei așa 's prietenii...

Lupta pentru Tripolitania.

Atitudinea României și a țărilor balcanice.

(n.) Evenimentele ce sunt pe cale a se petrece în Tripolitania nu vor rămînea fără răsunet în Balcani. Cu orice aranjament să se termine afacerea aceasta între Turcia și Italia, conflictul va produce o reacțiune în statele creștine din jurul Turciei, deosebit în Grecia.

E adevărat că Italia a accentuat în comunicatele sale și în nota circulară ce a trimis reprezentanților săi oficiali, că dorește integritatea teritorială a imperiului otoman în Europa, și a cerat astfel a oferi Turciei prin această menținere de status quo în peninsula balcanică o mîngăiere pentru pierderea coloniei sale în Africa. Dar Italia nu e în stare a sugera ori a impune această dorință a sa țărilor din Balcani cari au și ele proiectele lor mai vechi ori mai noi. Grecii vor fi cei ce vor tresări întâi; ei demult se căsnesc a anexa insula Creta, la care Grecia va dovedi cel puțin tot atîta bază de drept ca Italia pentru litoralul african apropiat de Sicilia. Bulgaria a dat deja exemplu cum știe secolul gestul celui mai mare*, iar Serbia n'a abandonat nici un moment nădejdiile sale.

Despre ținuta României un ziar vienez are următoarele informațiuni „dela o personalitate bine orientată” din București.

România a stat până aci departe de toate tendințele de expansiune ale țărilor creștine din Balcani.

De când și-a câștigat independența, scopul său a fost a se consolida, a-și desvolta avuțiile naturale, a-și extinde tot mai mult și a face tot mai intensiv comerțul său extern, și a trăi în pace cu toți vecinii. Pe calea aceasta România și-a potentat forța sa materială și militară, și a devenit un factor respectat și de încredere la Dunărea-de-jos.

Oricât de neinteresată a fost politica României, sunt două elemente care o pot influența considerabil; acestea sunt: o schimbare de putere, o alterare a echilibrului pe peninsula în defavorul României; și: o valoare a sentimentului său națio-

* La amiazi se depeșează că guvernul bulgar nu voieste să profite nimic din necazul Turciei.

nal prin orice nedreptăţire ce li s'ar face aronimilor.

Orice acţiune care ar atinge aceste puncte de vedere, va provoca reacţiune în România, şi întârit cum este statul dunărean ar şti să dea expresiune demnă nemulţumirii sale. Nici o schimbare nu se poate întâmpla în Balcani fără ştirea şi consimţământul României.

Prin faţa sa şi prin alianţele sale România este destul de puternică pentru a-şi apăra interesele sale.

Nimoni la Bucureşti nu înfăţişază exagerat situaţiunea şi este speranţă că puterile vor face tot ce li stă în putinţă pentru a evita un reshel; totuş, cunoaştem în ţară prea bine starea suflăscă a celor de pe peninsula balcanică pentru a ne aduce aminte că România va fi atentă la toate mişcările şi nu se va lăsa surprinsă.

CORESPONDENŢE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN ROMA

Agravarea chestiunii tripolitane. — Cum au devenit turcii stăpâni în Tripolis. — „Reginetta” Romei aleasă... de frică.

Guvernul italian s'a hotărît să ocupe Tripolisul deoarece puterile mari pe care le-a consultat i-au dat mână liberă. Ceeace a făcut ca Italia să intervina aşa de târziu în chestiunea tripolitană a fost desigur conflictul franco-german ce se ivise în Maroc; acum, când totul s'a terminat în bine şi italienii sunt siguri că nu vor contribui întru nimic la complicarea afacerilor marocane, pregătirile militare s'au început pretutindeni pentru ocuparea provinciei turceşti din nordul Africeii. Afişe mari anunţă în toate colţurile chemarea rezerviştilor în activitate; presa italiană indeamnă să se trimită în grabă flota de războiu contra turcilor, iar populaţia e într'o vecinică agitaţie şi aşteaptă cu nerăbdare momentul plecării în Tripolis. Ceeace a îndârjit spiritele în ultima vreme a fost vestea măsurilor drastice pe care turcii le-au luat în contra tuturor mărfurilor italiene. Zilele trecute s'au aruncat în mare nu numai lucrurile de provenienţă italiană, cari s'au găsit în două corăbii ce sosiseră la Constantinopol, dar înşişi conducătorii lor au căzut pradă valurilor furioase ale Bosforului. Gazetele junilor turci dau calificativele cele mai puţin măgulitoare italienilor, cari vor să puie stăpânire pe vilaetul lor.

Pentru că mulţi s'au scandalizat de pretenţia ce are Italia asupra Tripolitaniei şi găsesc că ocuparea provinciei turceşti este pur şi simplu un act de piraterie, un ziar italian povesteşte cum, acum optzeci de ani, turcii s'au făcut stăpâni pe Tripolis.

Un maltez, mort de patruzeci de ani, obicinua să-şi tatueze braţele şi pieptul cu faptele cele mai importante ce se petreceau pe vremea lui şi-şi însemnase data răpirii Tripolisului de către turci. Povestea acestui eveniment care este confirmată şi de istorie, e următoarea: Dinastia indigenă Caramanli a domnit peste Tripolis până la 1834, când izbucni discordia între membrii familiei, discordie la care au luat parte atât oraşele cât şi satele. De aci neînţelegeri continue, urmate de asediu şi de ivirea ciumei bubonice, care se credea că a fost importată de nişte mantale şi diferite alte obiecte venite din locuri contaminate şi vândute la bazar. E uşor de închipuit starea mizerabilă în care se găsea acest ţinut în acel timp. Turcia trimise atunci în faţa Tripolisului o flotilă; amiralul acesteia, sub un pretext oarecare, invită pe bord pe paşa Iusuf Caramanli. Acesta increzător se duse, dar, odată ajuns pe vapor, fu reţinut acolo de Tair paşa şi dus la Constantinopol, unde dispăru, cum se obicinua să se facă sub vechiul regim turc.

Din acea vreme Tripolis fu declarat vasal al Turciei, care începu să trimeată în provincia sa, dupăcum face şi acum, guvernatori.

Se vede clar din cele de mai sus, adaugă ziaristul italian, că Turcia a răpit Tripolisul şi nu-l-a cucerit, cum are aerul să pretindă şi că în faţa unui congres ea n'ar putea susţine că e pe drept în nordul Africeii. De ce dar atâta furie împotriva italienilor, cari ar încerca să cucerească cu armele o provincie asupra căreia turcii n'au nici un drept? În ziua de azi cine-i mai tare, acela învinge şi pare că soarta surăde de partea Italiei, a cărei flotă e una din cele mai puternice din lume. Cine ştie dacă şi turcii mai la urmă, nu se vor convinge că e mai bine să-şi retragă pretenţiile ce au asupra Tripolisului şi să lase liberi pe italieni să introducă toate binefacerile civilizaţiei în provincia, care azi se găseşte cu totul în părăsire.

Acum când un fel de vânt de războiu bate dela un capăt al Italiei la celalalt, romanii sunt mai îndârjiţi ca niciodată şi caută orice împrejurare cât de neînsemnată ca să-şi deslănţue firea lor bătăioasă. Astfel, zilele acestea, cu ocazia alegerii celei mai frumoase fiice a Romei ca regină, bravii cetăţeni ai Urbei Eterne au ameninţat pe membrii comisiei examinătoare cu scandal dacă aceştia vor îndrăzni să nu ridice la rangul regal pe aceia cari după ei incarna frumuseţea romană.

Deşi erau alte candidate, cu trăsături mai perfecte decât preferata poporului, Palmira Ceccani a fost aleasă... de frică, Reginetta Romei. Dacă această proclamare a fost pe placul trasteverinilor, pentru că regina era una de-a lor, în schimb însă, mahalagii din Monti, Borgo-Prati, Trevi şi alte suburbii, de ciudă că aleasa n'a fost din departamentul lor, critică pe toate căile verdictul juriului şi promit că vor face manifestaţii ostile reginei cu ocazia încoronării ei, care va avea loc duminică viitoare la expoziţia dela Piazza d'Armi. Ura şi invidia, care domneşte printre candidatele „dinastiilor” adverse a făcut pe multe principese-rivale să ameninţe că nu vor lua parte la serbările ce comitetul a organizat în onoarea lor şi a reginei. Aceasta nu împiedică pe fericita „aleasă dintre alese” să fie veselă şi să-şi manifeste mulţumirea ce simte că a învins şi a reuşit să câştige numeroase daruri ce i-au trimis toţi negustorii Romei. Nu-i mai lipseşte fericitei regine decât un frumos mire pe care nu va întârzia de sigur să şi-l aleagă din mulţimea admiratorilor ce-o înconjoară.

Roma., septembrie 1911.

Tiberinus.

DIN BUCOVINA

SCRISORI DIN CERNĂUŢI

Şezători muzical-literare — Altele

Înainte de puţine zile a aranjat societatea corală „Nicu Gane” din Fălticeni câte o şezătoare în Câmpulung, Gurahumorului, Vatra-Dornei şi Suceava. Înregistrăm cu bucurie interesul, pe care-l poartă fraţii noştri din regat pentru noi. Ne simţim întâriţi în năzuinţele şi idealurile noastre, când vedem fii aleşi ai neamului românesc în mijlocul nostru, căci ei ne aduc podoaba noastră cea mai frumoasă: „Graiu dulce românesc”.

Pretutindeni au fost primiţi oaspeţii din regat cu braţele deschise. Dar îndeosebi la Câmpulung, acol cuib de români voinici, cu pletele creţe şi graiu vioiu li-s'a făcut o grandioasă primire...

La gară se adunase o mulţime imensă. La sosirea trenului săcăluşele au început a bubui, iar strigătele de „Trăiască” nu mai încetau. Din tren se scoboară distinsul scriitor, d. Mihail Sadoveanu, însoţit de scriitorii dd. Dunăreanu, Beldiceanu, mai mulţi artişti şi corişti. Deputatul dieţal dr. Reuţ urează oaspeţilor în numele tuturor românilor din Câmpulung „Bine aţi venit”, la care răspunde d. Sadoveanu, preşedintele societăţii „Nicu Gane”.

Oaspeţii au fost conduşi apoi în oraş şi încartirăţi.

Programa şezătorilor a avut un cuprins destul de bogat. D. Mih. Sadoveanu a ţinut o conferinţă, iar domni Beldiceanu şi Dunăreanu au cetit din scrierile lor inedite. Poetul Bucovinei Rotică a recitat două poezii. Corul a executat mai multe cântece frumoase. S'au mai recitat poezii comice şi s'a cetit „Ion Creangă”. Astfel aceste sărbători au avut din orice punct de vedere o reuşită frumoasă. Toţi s'au întors mulţumiţi acasă. Bucovinenii bucuroşi, că li-s'a dat prilejul să vadă şi să audă fraţi din regat, iar fraţii din regat satisfăcuţi, că şi-au împlinit datoria.

Excelenţa Sa mitropolitul Bucovinei, Vladimir de Repta a vizitat zilele trecute districtul Siretului. În toate comunele s'au făcut venerabilului cap manifestaţii de simpatie. Sătenii au grăbit în toate părţile să-şi arate dragostea lor neţărmurită faţă de înaltul păstor sufletesc.

Un fapt, care ne întristează însă e, că Excelenţa Sa a donat internatului rutean din Siretiu, în care se cresc zeci de duşmani ai neamului nostru, suma de 100 cor.

Trebuia şi asta?

La serbările jubilar ale universităţii din Iaşi va fi reprezentată universitatea din Cernăuţi de rectorul său, dr. Ştefan Saghin şi profesorul dr. Sextil Puşcariu. De Domnul numai să nu se mai amâne aceste serbări. Ar fi timpul suprom, ca şi holera să fie trasă la răspundere.

Correspondent.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREŞTI

Sosirea d-lui Take Ionescu. — Deschiderea sta-giunii Teatrului Naţional. — Noui timbre mobile.

Bucureşti, 15 sept. st v.

Aseară la orele 5-40, d. Take Ionescu, şeful partidului conservator-democrat, a sosit în Capitală. Toate ziarele, fără deosebire de culoare politică, dau acestei întâmplări cari nu prezintă nimic anormal, proporţiile unui eveniment politic. Toate privirile sunt îndreptate asupra d-lui Take Ionescu, fiindcă, după cum am mai arătat într'o corespondenţă precedentă, şeful partidului conservator-democrat pare a fi, în clipa de faţă, arbitru situaţiei.

La gară, d. Take Ionescu a fost întâmpinat de o mulţime imensă de partizani cari l'au condus până acasă. Acolo, d-sa a mulţumit prietenilor cari s'au grăbit să-l salute la gară, după o lipsă din ţară de aproape patru luni. În scurta sa cuvântare, d. Take Ionescu şi-a exprimat mulţumirea că în jurul său vede pe toţi prietenii pe a căror putere de muncă s'a întemeiat când a început lupta pentru izbândă concepţiilor sale conservator-democratice.

Din cuvântarea d-lui Take Ionescu transpira bucuria uuui triumf ce se apropie. D-sa n'a vrut să facă nici o declaraţie precisă. A făgăduit însă, că, după ce va avea consfătuiri cu fruntaşii partidului său şi după ce va pipăi pulsul situaţiei politice generale, îşi va convoca prietenii spre a le comunica hotărârile luate. D-sa a precizat atâta numai: Cel mai târziu până la 15 octombrie situaţia se va lămuri într'un fel. Iar izbânda pe care şeful conservatorilor-democraţi o crede apropiată, nu va fi izbânda unui om, ci a unei idei.

De-asemenea, d. Take Ionescu a declarat că are pregătite soluţiuni pentru mai multe chestiuni importante la ordinea zilei.

Aceiaşi rezervată atitudine a păstrat d. Take Ionescu şi faţă de ziaristii cari l-au văzut. Din toate convorbirile pe cari şeful partidului conservator-democrat le-a avut, fie cu ziaristii, fie cu amicii politici, reese că d-sa a început să

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră şi
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy

Braşov, str. Fântânei Nr. 50.

primeşte şi execută ori-şi-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricaţie, preţuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuesc vinderi în mare şi în mic liferez colegilor de branşe şi obiecte singuratic, în preţul de fabrică.

nădăjduiesc în posibilitatea unei împăcări conservatoare. Cum se împacă atunci această nouă perspectivă vizată de d. Take Ionescu cu știrile înregistrate de noi privitori la posibilitatea unei conlucrări a conservatorilor-democrați cu liberalii?

Iată ce svonuri circulă acum pentru explicarea acestei schimbări a situației:

Partidul conservator, îngrijat de eventualitatea unei campanii de opoziție prea puternică, ar fi ocupat să facă oare cari concesii d-lui Take Ionescu. Pe de altă parte, șeful partidului conservator-democrat, de asemenea s'ar fi hotărât, zice-se, să renunțe deocamdată la condiția regulărei șefiei viitoare a partidului conservator. Aceasta ar fi starea de spirit în cele două tabere conservatoare. Cari sunt însă condițiile ce se pun, dintr-o parte și din alta, pentru reintregirea partidului conservator, nu se știe. De aceea, nu se știe nici dacă această reintregire se va putea realiza.

Deocamdată însă se constată o bună înțelegere reciprocă în ambele partide conservatoare.

Astăzi seară se deschide stagiunea Teatrului Național, cu *Rhea Sylvia*, piesă istorică, în cinci acte în versuri, de poetul N. N. Scutrescu.

Rhea Sylvia a fost scrisă la 1873, adică acum 38 ani. Dacă d. Ion Bacalbașa nu se grăbea s'o pue în scenă acum, peste câțiva ani, lucrarea lui Scutrescu s'ar fi putut reprezenta pentru prima oară, cu ocazia împlinirii unui semicentenar dela apariția ei.

Acțiunea acestei piese se petrece în vremurile legendare dinaintea de întemeierea Romei. Personajele principale sunt muntoase, Amuliu regele Albei, Rhea Sylvia fiica lui Muntore, Romulus și Remus fiii acesteia, etc.

Pentru a se vedea cum e scrisă această piesă lucrată acum 38 de ani, reproducem următoarele versuri, rostite de Romulus, în actul ultim:

Visam că mă suisem
Pe muntele Aventiu;
Părea o zi superbă
P'un orizon senin,
Pornind spre pământ brațul
Luai într'a mea mână
Din coasta — acelu munte
Un pumn plin de țărână,
Și-o aruncași în spațiu;
Dar praful se făcu
Un stol întins de vulturi
Și spațiul umplu.
Iar eu priveam la dânsii
Și spre a mea mirare,
Vedeam cum al lor număr
Creștea fără încetare,
Și mai tot orizonul
Ori cât era de întins,
De-acele falnici păsări
Părea a fi cuprins.
Văzui, că nori ce parte
Prin sbor se răspândiră.
Mai-mai cu-ale lor aripi
Pământul adumbriră,
Se repezeau 'n tot locul
Se svârcoleau în sbor,
In cât am lăsat sborul
Prin strigătele lor.

La autorii români, cari au prezentat sau au făgăduit piese la Teatrul Național pentru stagiunea actuală trebuie să mai adăugăm pe d-nii: Ion Miclescu, Duiliu Zamfirescu, Delavrancea, Mircea Demetriade, M. Sorbul, d-na Col. Verzea, d-na Costanța Hodoș, d-ra Maria Horia Rosetti, nepoata marelui C. A. Rosseti, etc.

Colile timbrate de 5 bani, un leu și cinci lei vor fi înlocuite cu timbre mobile de aceeași valoare. Desemnul nouilor timbre este următorul: Sus serie „România”, dedesubt „timbru fiscal”; apoi vine bustul regelui așezat în spinarea unui vultur eu aripile desfăcute; iar jos este prețul timbrului.

Bucureșteanul.

mai curățele decât obișnuia el să le poarte în viață! — cu o căciulă țurcănească pe capul lui, care s'a zbuclumtat atâta și poate că e fericit acolo, unde se află și poate că s'au bucurat, văzându-ne cu sufletul a toate-știutor și a toate-văzător adunați pe „Câmpul libertății”.

Am și eu câteva amintiri despre „Badea Cârțan” și îmi desfac sacul, deși este modest, dar vreau să-mi dau osteneala să arăt cetitorilor pe Cârțan așa, cum l'am văzut eu. Poate că va veni cineva odată și va aduna amănunțele resfirate prin gazetele noastre politice și umoristice (o serie de caricaturi și glume din „Furnica”, adunate la un loc, ar fi o lucrare plăcută publicului nostru). Atunci vor figura și paginile mele, pe lângă cele scrise de d. Sextil Pușcariu, cari sunt mult mai interesante.

Intr'o bună dimineață, plimbându-mă pe *Kärntnerstrasse*, una din cele mai principale străzi ale *Vienei* și discutând cu un prieten lucruri mai mult sau mai puțin interesante — veneam dela garda din *Hofburg*, unde am întrebat din nou pe soldatul de gardă la porțile împăratului, recunoscând că e român:

„Da cât mai ai flăcăule?” și primind drept răspuns un sclipit de gene mulțumit și cuvintele: „Incă trei lunițe, domnișorule!” — într'o bună dimineață mă întâlnesc cu... Badea Cârțan! Vă puteți închipui uimirea mea.

— „Bade Cârțane! D-ta pe aici?”

Avea desagii pe spate, plini-plinuți, căciula și-o infundase în cap, de ajunsese până la sprincene, cămașa avea o albeață nu tocmai curățică.

M'a prins cu privirea ochilor lui vioi și s'a oprit în loc, cu un surâs pe buze:

— „Domnu Petrescu! Așa cu „Povestirile”?”

— „Nu așa, bade Cârțane! Feciorul lui!”

— „Apoi să trăiască și el!”

— „Da ce vânt te bate pe aici?”

— „Da, iacă am venit la drăguța de împărat! Vreau să mă plâng,” și ochii lui au primit ceva dărz, ceva regulat, să mă plâng de ticăloșii ăia de jandari. Nu'mi dau pace, luzile! Mi-au furat cărțile mele adunate cu chin și cu vai și le-au dus la Făgăraș — sta-le-ar în gât să le stea!”

Cetisem în jurnale că i-au confiscat toate cărțile din Pprea-Cârțișoara, locul lui natal și că i-le-au dus în două care mari la Făgăraș.

— „Să-mi dea cărțile! Mă duc până la împăratu, că doară o fi dreptate în țara asta, ce naiba?” Mărul lui Adam i-se mișca năcăjit în sus și jos.

Bietul „Badea Cârțan” făcea concurență morarului din Sanssouci, care isbucnise și el odată: „Or fi doară judecători în Berlin!” Resultatul, care-l puteam prevedea, a fost, că Badea Cârțan nu și-a căpătat cărțile și nici n'a fost primit în audiență, ci a format doar obiect de curiozitate pentru veselii vienezii.

Iată, chiar acum, când povesteam pe stradă, au făcut cerc în jurul nostru vienezii și se uitau la Badea Cârțan de par'car fi fugit, bietul din grădina Zoologică dela *Scönbrunn*.

Noi nu neam rușinat de loc — de ce aveam să ne rușinăm? — ci am început să batem drumul spre „România Jună”. Nu știu cum, cum nu, dar Badea Cârțan știricise de prin gazete, că am ajuns eu în fruntea societății studentești și acum i-a venit în minte ideea cea mai iubită: să-mi ceară cărți de cetit.

Am avut noroc, că am dat peste câteva dublete în bibliotecă, căci altfel s'ar fi stricat prietenia mea cu Badea Cârțan.

Camarazii l-au luat cu asalt. Fiecare voia să-l vadă, fiecare să-i strângă mâna. Am făcut o colectă în grabă i-am adunat câțiva creițărași, i-am oferit locuință în localul „României June” și ne-am bucurat că am putut să dăm mâna de ajutor acestui *Glob-trotter* al nostru.

Asta a fost în a. 1906.

Au vienezii un cântec de mahala, care a pornit de pe scândurile vreunui cabaret, un cântec, care se termină cu refrenul: „*Servus Brezina!*” Boemul e ridiculizat în cântecul acesta. Ori unde te duci dai de boem, zice cântecul. Din fiecare colțisor de pământ, în Asia, în America, în Africa, pretutindeni dai de el — te urmărește refrenul: *Servus Brezina!*

Dacă ar fi voit românii, să zicem mai precis, dl. Gh. Ranetti dela „Furnica”, să cânte pe Badea Cârțan într'un cuplet, care să rămână, ar fi putut avea succese fenomenale descriind pe Ahasverul

Litere - Arte - Științe

APOI VEZI...

„Câte fete mândre 'n sat
Toate țin cu tine —
Zic și eu! Și nu-i păcat,
Ele știu mai bine.
Când încep și eu să joc
Intră junghiu 'n fete
Și s'opresc drumeții 'n loc:
Asta-i joc, băiete!
Voi săriți ca un ileu,
Ici e șes, ici groapă —
Apoi vezi! Frumoasa, eu,
Voi, pe câte-o schioapă.

Iar la plug de-oiu vrea, apoi,
Să mă las pe coarne,
Brazda mea nici patru boi
Nu pot s'o răstoarne.
Eu din umeri scot un car
Până 'n dealul mare,
Mut o piatră de hotar...
Ce vi-e de mirare?
Vouă și-un butuc vi-e greu
Eu ridic o bârână —
Apoi vezi! Pe mândra eu,
Voi, pe câte-o cârnă!

Beau și eu, și joc, și-arăt
Că mi-e lumea dragă,
Dar ca voi eu nu mă 'mbat
Săptămâna 'ntreagă,
Ce-mi tot cântă de boi și bani?
I-am găsit eu gata?

N'aveam cas' acu cinci ani,
Și-a făcut-o tata?
Palmele, că-mi ard mereu,
Capul, că mi-e moară —
Apoi vezi! Pe mândra eu
Voi, pe câte o chioară.

Gheorghe Coșbuc.

Badea Cârțan

— Amintiri —

de Horia Petra-Petrescu

Câtă lume a mai fost la serbările din Blaj! Și totuși cineva a lipsit. Nu l-au căutat cu ochii, n'am întrebat de el, fiindcă știam că n'are să poată veni, dar mi-l aminteam de multeori și îmi ziceam, plimbându-mă prin pavilionul monstru și pe „Câmpul libertății”: „Aici ar fi locul badii Cârțan, de nu l-ar fi dus d-zeu de pe meleagurile astea!”

Cum ar mai fi încrunțat din sprâncenele-i stufoase și rebele! Cum și-ar mai fi făcut loc la banchet, să vadă el lumea asta adunată într'un număr atât de mare și cum ar mai fi strigat din pieptul lui năcăjit de țaran-cioban din Cârțișoara-Oltului: Vivaat! Vivaat! fericit că a mai văzut și asta!

Locul lui ar fi fost acolo. Intre „dascălii” și „popii” „valahi” ridiculizați de fiecare fițuică ungurească, între episcopii și mitropoliții noștri, la porțile cărora a bătut de nenumărate ori, lângă frații lui țărani, lângă toți aceștia, cari formau complexul neamului românesc, față de care „Badea Cârțan” a nutrit o dragoste fanatică.

Acum își doarme somnul de veci pe pământul României, în apropierea purtătorului coroanei de oțel, acum zace îmbrăcat în haine curățele —

nostru eum colindă în Ierusalim, în Roma, în Paris, în Viena, în București. Ce bine ar fi răsunat refrenul fiecărei strofe: Bună ziua, nea Cârțan!...

„Bună ziua, nea Cârțan!”

Multe păreri diametral opuse au avut oamenii despre Badea Cârțan. Par'c'ar fi fost una din personagiile noastre cele mai contraversate, în timpul recent. Pentru unii a fost un aventurier plin de speculă, pentru alții un idealist dela roată, pentru alții un murdar și un lipsit de căpătâi și, iarăși, pentru alții un filozof plin de adâncime.

Imi aduc aminte de prima noastră întâlnire. Eram copil mic și aveam de ziua numelui tatii pe „Tata Axente” la prânz. A venit Badea Cârțan să ceară cărți. Bucuria mea, că l-am văzut! L-am poftit în casă. L-am îmbrățit și cu parale, dar s'a uitat chiorăș la mine și mi-le-a respins, spunându-mi, că el „n'a venit pentru bani”. Numai după ce am insistat, i-a primit.

Nu, farsor n'a fost! N'a voit să exploateze bunăcredința oamenilor. Așa nu mi-l pot închipui.

Din toate părerile de mai sus cred, că e cea mai potrivită o părere, care ține calea mijlocie, calea cea de aur: a avut multe momente fericite, în cari apărea în rolul unui filozof, care a adâncit adevărul vieții noastre, s'a prea neglijat în privința îmbrăcămintii și a fost cuprins de o idee fixă, el, eiobanul din munții Făgărașului, ideea fixă de a vedea aievea, cu ochii proprii, pe toate neamurile neamului românesc și de aceea a luat toiagul în mâni și le-a cercetat, precum ai face vizită mătușilor și unchilor și verilor tăi.

Vreau să aduc câteva exemple în favorul tezei mele.

Sunt o multime de anecdote în circulație referitoare la spiritul Badii Cârțan. Iată încă două, de a căror autenticitate răspund eu.

O iarnă a stat în Fofeldea, în satul unde s'a născut August Treboniu Laurian. Pe atunci avea Badea Cârțan încă oi. A dat o foamete — nu găseai nutreț, să fi căutat cât ai fi căutat. Disperarea bietului baci. Să moară oile cu zile?! Și încă cu banii în buzunarul Badii Cârțan! Ce să se facă? S'a resemnat Badea Cârțan, dar s'a apropiat de bieteile oițe și le-a întins banii de hârtie, atingând cu ei botișoarele lor flămânde, și zicând, plin de ciudă și resemnare filozofică:

— „Nu, mâncați, n'ar mai fi pomană! Na, mâncați! Mâncați bani!”

Altădată — amănuntul acesta este și mai interesant — a fost dat în judecată de un locuitor din Fofeldea, fiindcă nu i-a plătit acestuia o sumă de bani, conform contractului încheiat. Numai gospodar cu banii n'a fost Badea Cârțan!

Mare necaz pe el că a dat de belea. Se duce la cel care-l împrocusase și-i spune:

— „Apoi, măi frate, prost ai mai lucrat!”
— „Cum prost, Cârțane?”
— „Prost zău!”
— „De ce prost?”
— „Iacă, prost. Dacă ai fi fost om de omenie altfel ai fi lucrat!”
— „Cum?”

— „Așa zău: altfel. Tu trebuia să vii la mine, măi creștine. Iacă așa! Să mă tragi de mână și să-mi spui: Bade Cârțane! Am ceva de furcă cu d-ta. Și eu te-aș fi luat la o parte și te-aș fi întrebat frumuseț: Ce năcaz ai, măi, omul lui Dzeu?! Și mi-ai fi spus d-ta tot năcazul cu banii și eu ți-aș fi zis atunci respicat: Te înțeleg, bade. Ai dreptate. Da nu te supăra, măi omule, că n'am bani, (auzi?) n'am bani. Mai așteaptă și tu... Da așa, să mă dai pe la judecăți?!...”

Spuneți că n'are haz felul acesta cum trata Badea Cârțan cu cei cărora le datora ceva.

Dar de unde să aibă bietul Badea Cârțan averi să scape cu fața curată din toate încurcăturile?! Și să mai călătorească lume și țară!

I-am văzut casa din Cârțișoara, anii trecuți. O biată căsuță ca vai de ea. Mi-o arătau țaranii de sub poalele munților Făgărașului și se făleau că Badea Cârțan, ăla, de care se povesteau atâtea, își are palatul în satul lor.

Dar ce-i trebuia Badii Cârțan palat? N'avea el destule palate — palatele cari i se deschideau din partea oamenilor și palatul celălalt, mult mai mare și mai pompos, palatul naturii — dăruit de Dumnezeu?!
Cârțan nu-și bătea capul cu lipsa, de care era cuprins de multe ori. De nu s'ar fi pierdut nimica din energia Badii Cârțan, de am putea să o ino-

culăm unora din ai noștri, cari stau în orașele noastre, prințând mucegai, fără de a le veni în gând măcar odată să o apuce — așa, mai modest — în lume, să mai vadă și ei câte ceva.

Nu'mi aduc aminte să se fi ținut o adunare mai mare românească pe undeva, fără ca Badea Cârțan să fie de față.

La expoziția din București, în 1906, a fost și dânsul. Par' că-l văd la gara din Sinaia, cum se uita la micii dorobanți, cari veniseră să ne salute, cu drapel în frunte și par'că aud cum îi întreba (o întrebare de zece ori): „Cine-a fost mai mare, Traian ori Ștefan cel mare? Na, care-o știe?”

Te știa băga'n răcori Badea Cârțan cu întrebarile lui, căci odată ce-i răspundea într'un fel își răspundea el tocmai contrarul, de par' c'ar fi fost în școala celor mai dibaci sofiști.

O singură dată l-am văzut supărat rău de tot. Ii pierise bucuria și vioiciunea din ochi. Stătuse câteva săptămâni în temnița preventivă din Făgăraș. Nu-i va fi priit pe acolo, căci era amărât. În prețuia deschiderii muzeului nostru al Asociațiunii în Sibiu, a fost eliberat. Se putea să lipsească el? S'a pornit cu noaptea în cap din Făgăraș și a mers întreagă noaptea, numai ca să ajungă, pe lângă toate amenințările jandarmilor că au să-l prindă.

Și s'a ascuns într'o clasă a școalelor de fețițe, unde era o secție a „muzeului”. L-am văzut și l-am auzit afurisind, ca un român în năcaz: „Ticăloșii! Vor să mă prindă iară! Da ce? Ce le-am făcut?”

Acum nu-ți mai pot face nimic, Bade Cârțane, acum răzi tu de ei, de cei ce te-au fugărit....

București, 1911, Septembrie.

Plecarea din Veneția

Pe lângă coasta Istriei, spre Fiume și Abazzia

Ca în jocul unor mișcări de vrăjitorie, vâslășul rupe ușor apa cu lopata, la dreapta, la stânga, înainte; apoi o sfredelește în loc, iar când se lasă leneș, cu privirea alergând în neștiire largurile, ghitara și cele două mandoline își îngână acordurile — și alt cântec începe, aducând, sus pe bord, glasurile argintii copilărești a două venețiene frumoase.

Sunt trei — inși în barcă — și cu lopătarul patru. Cea cu ghitara trebuie să fie tovarășa celui ce dă tonul... Cealaltă, cu mandolina, mai frumoasă și mai măiastră la cântec, decât perechea, e aceea care atrage toate privirile de pe vapor...

Din nou răsună glasul de tenor și cele două soprane, în cor, acompaniate de notele dulci, discrete, ce scapă, prin mișcări elegante, de sub degetele încordate pe strune — și cântarea vioaie, sveltă, aleargă în largul luciului de plumb, frângându-se de zidurile *Palatului Dogilor* și ale insulei *S. Giorgio*. Lopata sfășie din nou pânza albastră, la dreapta, la stânga... — o cântăreață urcă din nou scara, ca să ne curețe pe rând de tot mărunțișul de *soldi* — și, de câte-ori se urcă iară frumoasa lagunelor, ne mijeste în suflete bucuria, că totuși încă nu plecăm...

Dar, deodată începe să duie înăbușit la capătul vaporului, precum duie un sieri la căderea bulgărilor grei; ancora vine silnic și plină de nămol din adânc și se prinde, ca un cercel în toartă.

Apoi, pe nesimțite, orașul începe să plutească... Alunecă spre Italia, dosind și învălmășindu-și șirurile de palate și canalele cu gondolele și bărcile lor.

Ca niște catarguri ale unei flote uriașe, turnurile bisericilor cată peste depărtările de ape, alegând cale pentru îngrămădirea aceasta de poveri plutitoare; iar, din vreme în vreme, răgete adânci de sirenă sguđuie largurile...

Departa înainte, în adâncul zărei, cerul arde în pară potolită, schimbând norii în uriașe bulgăre de jăratec...

Indată ce Veneția își aprinde spuza de lumini electrice, simțim, că umbrele noții au început să dea năvală peste ape. De pe linia mării, ochi de foc prind a ne privi adânc din palate.

Ca niște fantome plutesc prin noapte insule de toate mărimile, una după alta — și, în sfârșit, cea din urmă, trece ca într'o feerie *Lido*, cu mii

de faclă, cu maiestaticile vile și palate și cu crângurile de alee înmărmurite în lumină...

Trecem pe lângă digul care din 1600 regulează fluxul și refluxul.

Suntem în larg! Muzica sfântă a mării, și pe bine și pe rău, a început... Valuri tot mai întăritate alunecă spre vapor — și clătănându-și crestele de spună, se asvâră vind de mânie și aruncând stropii răsvrătirii lor până sus.

Pânza miilor de globuri electrice arde tot mai potolit deasupra largului de plumb.

Departa, în larg, rătăcesc prin vrajba valurilor barci și luntri după pește, pierind și ivindu-se iară din dosul piepturilor de apă...

Veneția se coboară mereu în zare. Cel din urmă colț de Italia se duce, și atâtea lumi străbătute în săptămâni de zile, se șterg... Câtă vreme rătăceam sub cerul Italiei și printre marmorele ei puteam să rechem în suflet, și să revăd aievea, tot ce-mi fusese dat dela Tomis și până la această regiună a mării, care acum se coboară și ea în valuri.

Când încerc să caut în suflet rămășițele Atenei ori poezia țaranilor sicilieni, imi pare că întru într'o sală de copii. După spinarea de plumb, ridicată sub palidă risipa de raze, nu se lasă numai Veneția, se duce Italia toată, cu foruri, cu castele, cu cerul și rafaelii săi!... Prăbușita Messină se prăbușește iară, pe când Mediterana, cu rândunelele, cu nemărginirea și cu vuietele ei, se coboară în lumea basmelor ascultate cu pleoapele căzute... Acropolea Atenei și minaretele bizanțului le văd, și pe ele, coborând adâncul alături de Veneția...

Cele din urmă globuri electrice au căzut de mult și ele, ca niște lacrimi în urma convoiului — și abia mai mijeste, în fundul depărtărilor, palidul apus al unei lumini ce arde în adâncuri...

Când se revărsa de ziuă trecusem de Pola și de punctul cel mai de miază-zi al peninsulei Istria — și înaintam prin golful de Quarnero spre Fiume, printre două uscaturi: peninsula spre apus și o insulă, Cherso spre soare-răsare.

Istria păstrătoare de grai românesc, scoate la mare piepturi trufașe de dealuri lînse, pline de verdeață. Coasta, acoperită de pășuni, de crânguri și chiar de culturi pe ici colo, e îmbrăcătită în parcele prin ziduri de piatră.

Un vânticel rece se pornise, — ca în glumă, — și cât ai petrece un gând, s'a făcut vânt. Par' că-l mână ceva din urmă: vine mereu și nu se mai isprăvește. Și ustură... O lumină limpede înviorătoare cade pe crestele coastei, îmbrățișând aici un castel singuratic, dincolo un adăpost de păstori. Apoi, răd în soare casele de pescari și în sfârșit rădem noi de pe vapor.

Valurile certate la proră se mărunțesc în unde spumate viorii, lăsând o dără lungă în urmă. Un șir de sate mândre se scaldă în soare pe coasta Istriei; locul se strâmtează apoi se lărgește, insula din dreapta fuge îndărăt, cu îmbrăcămintea ei săracă — și în zarea de răsărit se ridică alt uscat dintre valuri (Croatia); apoi alt uscat, în fund, înaintea; baia se îngustează: în față se ridică în amfiteatru Fiume alb, iar la stânga, într'un dulce adăpost, colțul de rai al Abazziei... Într'o parte, pe uscat ca și pe apă, mișcare multă și urlete asurzitoare de sirene; iar dincolo, unde vegetația țărului se scaldă în valuri, — liniștea vilelor și castelurilor albe și arătoase și a grădinilor fără număr.

Fiume e orașul italian cu situație privilegiată, în care italienii ca popor, duc o viață ceva mai ușoară. Totuș, ca să nu turbur câtuș de puțin seninul celor ce au trecut cu cele ce au să vină, mă opresc...

Aici începe *Magyarország*...

Romulus Clifec.

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petöfi (lângă gimn.) Nr. 10.
Consultanți: 11—12 ore a. m. și 1/2, 3—5 ore. p. m.

Cronica feminină

Regina modei

Somnul letargic al „Viliei Lumiere“ încă nu e turburat. Parisul iubește toamna prelungă și reginele modei „les Reines dela Mode“ odihnesc încă.

Nu e lucru bagatel să fii arbitru elegant. Nici nu e așa de mult de când cu procesul monstru al celebrității teatrului maghiar, Fedak Sari, ce a pornit din pricina unei toalette stărnise atâta senzație, cutreerând țara dealungul și de-a latul; și cine să nu fi cetit știrea de pedeapsa împăratului sever, reclamată de o pălărie.

Stăpânitorii ascultă sfetnicii de modă cu ceremonie majestatică, iar reginele modoi cu o impacientă nervositate vizitează mereu modista, croitorul și friserul. Moda anului trecut le plictisește, caută ceva nou, original. E intradevăr tablou încântător, când o ființă cu șic, plină de eleganță lovește cu piciorușul în pardoseală și strigă: „Nu pot ieși din casă“. Iar camerista e complect baricadată de mulțimea cutiilor și a garderobelor tixite de haine.

Miniștrii majestății sale „Moda“ cercă prin muzee, prin biblioteci și pinacoteci. E mare tănuirea diplomatică, dar putem noi bărbații să păstrăm secretul în fața unei gingașe și zâmbitoare femei? Încă se urzesc planurile și încetul cu încetul se strecoară câte ceva.

Moda anului trecut a cercat înfrângerea stăpânirii formelor și monocolorilor. Năvalnic s'au scos la iveală motivele orientale, turcești. Incurând însă au dispărut aceste materii din galantare ingenunchiate de dominația desăvârșită a monocolorilor. Dămele tot mai mult îmbrăcau aceeași culoare. Ca totuși și albul să nu fie prea monoton, pe întreaga linie se adoptă bluza „Mentali“. Astfel le zicea un distins croitor bluzelor de pânză cernite, asemuindu-se prea bine gropițele brodate, cu găurelele din cașul ementali. Nimic nou însă sub soare. Doar și azi se păstrează poalele bunicelor brodate în acelaș stil.

În politică mereu se accentuează continuitatea de drept, dar dacă scrutăm în domeniul modei și aci li vom da de urme.

Sezonul trecut a adus eșecul motivelor orientale-turcești, în zorile sezonului viitor zărim apariția motivelor persane, iar în fund tot mai viu se desface stilul egiptean. Găurelele iubite și discrete le înlocuiește mereu pancerul și fluturașii (ișlocii), solzii aceia scilpitori aurii și arginții.

Chiar prin corsoul Aradului să trecem atenți, vom observa fermentația inaugurată. Căci e de notat, că ovriceile luxoase, ce stăpănesc cu eleganța lor aleasă adeseori, corsoul Aradului, înțeleg prea bine curentul nou și grăbesc să se întrecă în frumusețe, gingașie și eleganță.

Abia ca ieri ne-a oprit în loc haina albă cu funda neagră de o rară eleganță, azi admirăm frumusețea fascinantă a solzilor vânăți strălucitori.

Dintre adicții huinelor monocoloro cine a ieșit învingător?

O haină în culoarea drap decorată cu năsturei a deșteptat o justă admirație

Sunt îndeosebi interesante hainele decorate. Vedem decor de mărgele, galon, vârgi decorative rusești, broderie pestriță, colorată în mare parte cu aur.

Șalul e mult și cu plăcere întrebuițat.

O armonie complectă între coafură și pălărie, reclamă o înțelegere prealabilă între friser și modistă. Intemeiați pe serioase studii fisionomice caută ceva nou și potrivit.

Dămele s'au urât de pălăriile de vară, de aceea de curând au apărut pe corso pălăriile de tranzițune.

Fără îndoială la prima vedere sunt frumoase cocoanele în pălăria aceasta interimală, mai ales pentru cuvântul că sunt interesante pe deoparte, pe de alta conștiente, că sunt admirate, par mai mândre și privesc cu ochii mai aprinși. Dar a doua, a treia zi o să devie prea banal acest port interimal și nu vor trece prea multe zile, ca să-ıee locul pălăria de iarnă.

Care va fi pălăria de iarnă?

În variația imensă, se vedește o formă dominantă, apărută deja și pe corsoul din Arad. E pălăria sveltă, îngustă cu decorație de pene mărunte. Of, penele acelea!? Penele mărunte au avut când să le strângă modistele, doar doi ani deardândul stăpâni „pleureus“-ul cel mare. Cele

mai la modă pene vor fi „paradies“ și mai ales cea mai scumpă: „corona“.

Coafura se pare că va fi frumoasă ca niciodată. Conciul mare îl reclamă forma pălăriei. Conciul se poate alcătui ușor cu împletitură, ori bucle, dar nicidecum din părul propriu, pentru că cu oricâtă atențiune să-l întocmim, totuș se șârlește. Iar un cap desordonat niciodată nu va da un aspect prea plăcut.

Fustele descheiate dovedesc stăpânirea ciorapilor colorați. Inițiatorii curajoși abia îndrăznesc încă până la nodeie, dar descheietura naibei totuș se va încumeta câteodată și mai sus. Însfârșit umbrelul va fi mai sigur. Și se va plăti mai mult ca să... te întorci.

B. H.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 septembrie 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploi și, probabil, urcări în temperatură.

Pragmatic telegrafic: vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploi și frig.

Temperatura la amiază a fost de 11°6 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe octomvre	Cor. 11'89
Grâu pe aprilie 1912	12'12
Secară pe octomvre	10'23
Secară pe aprilie	10'59
Cucuruz pe maiu 1912	8'37
Ovăs pe octomvre	9'32
Ovăs pe aprilie 1912	9'59

Pentru regina...

Nu există suveran, care să nu fi avut supuși în stare să facă pentru el cele mai mari sacrificii, dar mai cu seamă când suveranul este o femeie, devotamentul merge uneori până la sacrificiul vieții, fie numai pentru un zimbet pe care galantul supus să-l vadă înflorind în colțul gurei reginei sale.

S'au văzut generali, cari au dus la moarte armate întregi pentru capriciul unei regine și nu de multe ori asemenea capricii au fost hotărâtoare în viața popoarelor. Tot în excentrica Anglie însă s'a găsit un supus, care a dat reginei sale cel mai ciudat semn de devotament și de curăție ce s'a văzut vreodată.

Un evreu din insula Ceylan prezintă reginei Victoria un diamant colosal, pentru care cerea 20.000 de sterline. Regina nu voi să-l cumpere găsind prețul prea exagerat.

Atunci evreul a plecat să caute client mai galanton....

Un lord aflând de aceasta, chemă într'o zi pe evreu și îl invită să se așeze la masă; printre convivi se găseau mai multe personaje ilustre.

Atunci lordul îi zise să-i arate diamantul, pe care-l cumpără plăcându-l cu 20.000 de lire sterline; apoi ceru o piuliță și făcându-l praf, îl puse într'un pahar cu vin și-l înghiți.

Intorcându-se către evreu, care rămăsese cu gura cascătă, îi zise:

— Să nu zici altă dată că regina Angliei nu poate să cumpere un diamant care costă 20.000 de lire sterline, câtă vreme mai are încă supuși care pot să-l bea în sănătatea ei.

Pelegrinajul la Chizeni. Mercuri, 27 sept. st. n. în ziua sfintei Cruci a avut loc, ca de obicei, peregrinajul la Chizeni (comitetul Solnoc-Dobâca, cercul Heanda-Mare). Des de dimineață s'au adunat sute și mii de credincioși la biserica pompoasă din Chizeni, clădită în anii trecuți prin d. deputat dr. Teodor Mihali și soția d-sale Eleftera.

Înainte de liturghie s'au sfințit clopotele cumpărate tot de d. dr. T. Mihali și soția d-salo pentru biserica din Chizeni.

La liturghie au servit 12 preoți în frunte cu protopopul din Simișna d. Simion Petrice.

Predica ocazională a rostit-o părintele Elia Centea, care în termeni binepricepuți arată însemnătatea și istoricul sărbătoarei „Sfinte Cruci“. Îndeamnă poporul să țină și mai departe la datinile, legea și biserica lor și să nu se amestece cu așa numiții pocăiți, — căci aflăm noi pocăire în biserica noastră și în cuvintele Domnului Hristos. Mulțumește patronilor dr. T. Mihali și soția — prezenți la liturghie — pentru jertfele aduse și de astădată bisericii.

După liturghie s'au cetit maslele pentru bolnavii aduși cu carele din depărtări.

După terminarea serviciului dumnezeesc preoții și intelectualii au luat prânzul la masa d-lui dr. T. Mihali, unde au fost serviți cu bucate de post și pește, iar poporului i-s'a împărțit pâine. Cor.

Greșală de tipar. În articolul „Meșterul“ de d. dr. Cassiu Maniu din nr. 201 al acestui ziar o reproducere cu text italian s'a tipărit foarte greșit. Textul corect este următorul: „Allora che tardi sorge tra noi chi d'alloro e degno“.

Demonstrațiile în Cluj. Declarația dr.-ului Deák Albert, cu ocaziunea adunării generale a orașului Cluj din 26 sept., „ez az össze vissza szedett népség nem érdemli hogy figyelembe vegyem“ (adunătura aceasta nu e vrednică să-i dau atențiune), a provocat revolta partidului opozițional — până și în păturile cele mai de jos. — Ca partidul să-ı exprime și'n afară indignarea — totodată să deie recompensă demnă conducătorului său, drului Apáthy, pentru insulta adusă de mincinos, a hotărât demonstrație, și prin afișuri a provocat cetățenimea la participare. Conductul — în cea mai mare parte mediciniști — a pornit seara, cu lămpioane tricolore, din edificiul istoricei redate, cântând „Kossuth Lajos azt izente“..., fluierând și țipând: „Le a részeg kapannyal“ (Tisza), spre locuința profesorului de medicină dr. Apáthy — renunțat nu atât ca om de știință, decât ca om foarte sever și brusc; — dar aceasta n'are de-aface.

La salutul drului Szacsay József, avocat, a răspuns Apáthy, însuflețit și conștient de misiunea sa, scâpând țara de duhul cel rău ce vine dinspre Viena...

Alaiul, pe deplin satisfăcut, tot urlând și țipând, s'a reslătit...

Așa sunt toate demonstrațiile maghiare...

Studentimea universitară română din Budapesta își va ține seara de cunoștință sâmbătă în 7 octomvrie n. a. c. în sala mare a localului „Saskör“, str. Irányi 17.

Invităm cu drag pe toți ceice se interesează de soarta studentimii.

Personal. Înaltpreasfințitul domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Meșianu va pleca mâine, duminică, dimineața la Săcel, unde va săvârși sfințirea bisericii celei nouă, cu asistență numeroasă.

O carte românească tradusă franțuzește. Cetitorii noștri știu, că cea mai frumoasă descriere a Ardealului e cea făcută de d. Silvestru Moldovan, fost mulți ani redactor la „Foaia Poporului“ din Sibiu. Cartea dlui Moldovan, numită „Ardealul“, va fi tradusă acum și în limba franceză, așa că străinii nu se vor mai lua după descrierile batjocoritoare făcute de jidani, maghiari și sași, când e vorba de neamul nostru.

Convocare. Adunarea cercuală a despărțământului Vârșet al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă pe ziua de 25 septembrie (8 oct.) 1911 în comuna Gataia la orele 10 a. m. în localul școlii confesionale cu următorul program: După celebrarea sf. liturghii deschiderea adunării. Raportul comitetului cercual. Raportul casierului. Exmiterea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de sub p. 2 și 3. Exmiterea unei comisii pentru câștigarea de membri și pentru încasarea taxelor. Dizertațiuni eventuale, ce se vor însinua cel puțin cu 48 ore înainte adunării. Referda comisiunilor de sub p. 4 și 5. Alegerea directorului și a comitetului cercual. Designarea locului pentru adunarea cercuală viitoare. Eventuale propuneri. Denumirea verificătorilor și închiderea adunării. Apelăm la inteligența și poporul nostru ca să îmbrățișeze cu căldură scopurile „Astrei“, participând la această adunare a despărțământului în număr cât se poate mai însemnat. Vârșet, 11-24 septembrie 1911. Traian Oprea, protopresb., directorul desp. P. Rămneanțu, secretar.

Triumful muzicii românești. Sub acest titlu cunoscutul critic muzical al românilor, d. H. Göring din București publică în „Voința Națională“ următoarea dare de seamă asupra reprezentațiilor muzicale dela cele 2 concerte date cu prilejul serbărilor jubilar ale „Asociațiunii“ din Blaj. Eminentul critic se ocupă cu deosebire cu creațiunile muzicale ale maestrului I. Mureșianu, scriind următoarele:

„Muzica românească a reperat un triumf, care ne umple sufletul de bucurie. Veneratul maestru Iacob Mureșianu, pionierul neobosit al acestei muzici în Transilvania — a avut sarcina de a

alcătui și conduce concertele dela serbările din Blaj.

Programa cuprindea: Coruri mixte — implete din cântece vechi populare: „Așa-i românul” și „Dorul meu”; — mărețul imn al „Astei”, o uvertură „Ștefan cel mare”, — inspirată după cunoscuta legendă a lui D. Bolintineanu „Mama lui Ștefan”, — „Erculeanu” — baladă pentru cor, soli și orh. — și splendida epopee a zidirii mănăstirii Curței de Argeș de către meșterul Manole — sub formă de poem liric. Ambele au textul scris de V. Alexandri.

La toate, muzica era compusă de maestrul Murășianu — o muzică în care motivul românesc predomină, un complex minunat de melodii sugestive și duioase.

Și la noi e cunoscută muzica acestui bard liric; soc. corală „Carmen” și d-na El. Locusteanu ne-a dat prilej să o ascultăm în concertele sale. Trebuie să fi simțit o bucurie adâncă maestrul Murășianu, văzând că muzica sa e ascultată de 4—5000 de suflete, cari se adăpau cu nesăț la bogatul izvor al melodiilor române și la urmă să-l scribătorească în mod spontan și sincer.

Se poate o răsplată mai nimerită ca aceasta? Se poate un prinos mai sincer adus muzicii românești?

Balada „Erculeanu” e scrisă într-un stil lirico-dramatic. Structura muzicală e asemănătoare muzicii lui R. Wagner, prin faptul că fiecare personaj, acțiune, etc. are un motiv conducător (Leitmotiv).

Deja Preludiul (pe care-l posed) ne îndreptățește la acest lucr. Freamătul codrului — caracterizat prin instr. grave cu coarde, — cântecul păsărilor — prin triolele violelor și-a violoncelor; — murmurul apei — ilustrat prin coarde și corni — iată lucruri cari fac ca această muzică să fie lăsată în cea programatică.

Analogă este și muzica din „Mănăstirea Argeșului”, — descrierea am făcut-o cu ocazia prezentării la noi de școala corală „Carmen” în prezența autorului ei.

Deopotrivă au fost aplaudate și ariile, doinele, cântecile unui G. Dima, T. Brediceanu și I. Scărlătescu, împreună cu ariile străile ale unui: Mendelssohn, Leoncavallo și Puccini. Și la aceste aplauze au participat și executanții: d-na V. Triteanu, St. Mărcuș (tenor), Ionel Crișan (bariton), — ambii bursieri ai „Soc. pentru fond de teatru român” tenorul-bariton al N. Corfescu, O. Murășianu (bariton), V. Popovici, d-na V. Carșai și d-șoara E. Deac; precum și un cor disciplinat și excelenta orchestră a orașului Sibiu.

Cu drag ne gândim la aceste înălțătoare serbători muzicale și ce nu am fi dat să le putem gusta și noi, într-o atmosferă asemănătoare etc.

Polițiștii ruși. Ziarele străine povestesc următorul fapt caracteristic, petrecut imediat după comiterea atentatului contra lui Stolypin:

Dupăce Stolypin a fost rănit în teatrul din Kiev, mai mulți polițiști „de încredere” au fost chemați să-l ducă pe ministru la spital. În drum, nu se știe cum, a pierit din buzunarul lui Stolypin un ceas de mare preț pe care-l primise credinciosul prim-ministru chiar dela însuș țarul Nicolae.

Cine dintre polițiști „de încredere” a șterpelit orologiul, nu se știe. Atăta e cunoscut că țarul, auzind despre această ispravă, s'a supărat grozav și a dat ordin să fie închiși toți polițiștii din Kiev până se va afla cine a fost vinovatul. Este caracteristic acest fapt pentru gradul de demoralizare al politiceii din sfântul imperiu al rușilor.

Teatraliștii unguri bătuti. O trupă de teatraliști unguri a pornit prin Bosnia să joace pe acolo, ca să împrietenească pe turci cu limba „dulce” a lui mek-mek-mek. Dar bieții teatraliști patrioți au pățit-o rău, că au fost luați la bătaie de bosniaci, cărora nu le place deloc limba cea „faină” ungurească. Dacă au văzut cum e prietonia, ungurații au pornit iar spre Magyarország, la Budapesta, unde le merge mai cu noroc.

Convorbire cu ministrul de externe al Chinei. Corespondentul din Viena al ziarului „Pester Lloyd” e avut o convorbire cu ministrul de externe al Chinei.

Intre altele ministrul chineii a vorbit de hotărârile luate în America contra emigranților din China.

Ministrul s'a exprimat că acum 50 de ani China a deschis porțile tuturor națiunilor. Este pentru ideea garantării printr-o convenție inter-

națională a libertății de emigrare a tuturor națiunilor.

În ce privește turburările ce s'au ivit în unele provincii d'n China, a declarat că au fost toate înăbușite.

Ministrul a vorbit apoi despre situația Chinei în Mandciuria, declarând că este cât se poate de clară, și că nu a fost întru nimic schimbată prin faptul că China a acordat Rusiei și Japoniei concesiuni de cale ferată în Mandciuria.

Societățile de cale ferată au dreptul să-și apere liniile construite, dar mai departe puterea lor nu merge.

În ce privește viitorul Mandciuriei nu se poate prevedea nimic.

Escrocherii de milioane. Din Paris vine știrea, că bancherul Asquasciati zis și Palmurini și tovarășul său baronul Vinter au fost arestați pentru că au escrocat lumea cu peste două milioane, vânzând acțiunile unei societăți neexistente.

Intre victime e și un mare duce rus pe care aproape l'au ruinat.

Moartea unui academician. Încă unul din nemuritorii Franței, încă un academician a murit: Henry Houssaye. El a fost ales la Academie în locul lui Leconte de Lisle, la 1895.

Născut la 1848, a luat parte la războiul din 1870. A colaborat la „Journal des Débats” și la „Revue des Deux-Mondes”.

A scris multe volume. Din operele lui istorice s'au remarcat mai ales acele asupra sfârșitului regimului lui Napoleon I: 1814—1815.

Invitare. Comitetul parohial gr. or. rom. din com. Răpsig (Repszeg) vă invită cu toată onoarea la „Petrecerea populară” ce se va ținea duminică în 8 octombrie 25 septembrie a. c. cu ocaziunea sfântirii de biserică. În localitățile școlii confesionale. Începutul la orele 3. p. m. Prețul de intrare pentru popor 60 fil. Se vor juca călușerul și bătuta.

Patima colecționării. Un amator din Gaud a lăsat moștenitorilor săi o foarte curioasă colecție de bumbi. Acest lucru, care pare ridicol la prima vedere, e foarte interesant.

El a împărțit bumbii pe serii, din secolul al nouălea până azi. Colecția începe c'un bumb al lui Charalamb și se isprăvește c'un bumb de la uniforma lui Napoleon.

Sunt bumbi de la toate regimentele cari au existat în Franța, de la vechii arcași până la vânătorii actuali; sunt bumbi de lemn de cristal, de os, de ivoari, de plumb, de aramă, de zinc, de argint, aur, rubin sau diamant; valoarea materială a acestei colecții e de 200.000 lei; ca valoare istorică poate să ajungă jumătate milion.

...La Londra un englez colecționează ștreanguri de la spânzurații.

A cutreerat pământul și a umplut lumea cu scrisori.

Era în relațiuni cu călăii din lumea întreagă. De îndată ce un om era spânzurat în Europa, Azia, Africa sau America, călăul tăia un capăt al frânghiei și îl trimitea cu un bilet de autenticitate colecționarului, care în schimb îi dădea un preț bun; un ștreang îl costase o sută de livre sterlinge, dar avusese cinstea să gătească un ilustru personaj turc.

Nu știm dacă acestea îi aduceau fericire.

În urmărirea lui Pantelimon. Din Piatra-Neamț se anunță, că comisarul de siguranță Corfescu, trimis la P.-Neamț să prindă pe Pantelimon și nereușind să dea de urmele acestuia, se mulțumește cel puțin cu arestarea aceluia, cari l'au găzduit pe Pantelimon sau l'au ospătat. Până acum au fost descoperiți șapte tănuitori de aceștia, cari au și fost trimiși parchetului și depuși în arestul preventiv.

Ieri agentul d-lui Panaitescu, a pus mâna încă pe unul, deci al optulea la număr. Desigur, că vor mai urma în curând și alții.

Cel dus alaltăieri la parchet și înaintat instrucției, se numește Eftimie Hanganu, și e de loc din comuna Filioara. Numitul este învinuit, că acum o săptămână Pantelimon a venit la el acasă și el i-a dat de mâncare. Pentru acest fapt, Hanganu a fost închis în arestul preventiv și s'a deschis contra lui acțiune publică.

Acest Eftimie Hanganu este un păzitor al holdelor din Filioara. El susține, că este absolut nevinovat, arătând, că într-o zi a venit acasă un om și s'a dat drept unul din poterașii, cari urmăresc pe Pantelimon.

Cum însă nu l-a cunoscut și necunoscutul drumeț spunea, că e flămând și rupt de oboseală, i-a dat ceva de mâncare, după care drumețul a plecat mulțumindu-i frumos pentru ospățare.

Firește, că Eftimie nici n'a bănuț, că a primit în casa sa pe Pantelimon, ci, ca oricare creștin, s'a grăbit să ospăteze pe un om flămând,

rătăcit prin comună și care s'a abătut la casa sa cerându-i de mâncare. Așa susține Eftimie Hanganu.

Fantoma de pe altar. Prințesa Luiza de Saxonia ne spune în memoriile ce continuă a publica în „Le Matin”, că la Zinzendorfstrasse, în capela palatului, a avut o aventură misterioasă, care i-a dat fiori de groază. A văzut ce nu credea să vadă vreodată: pisica-fantomă:

Fantoma.

Luiza n'a fost o ființă superstițioasă, dar suferea atâtea la curtea din Dresda, că în adevăr i-se cam rătăcise mintea.

Totuș, n'ar fi pus temeiul niciodată pe confidențele pe cari i-le făcuse socrul ei, dacă n'ar fi văzut cu ochii. Socrul îi spuse, că a văzut câteodată pe altarul capelei palatului o pisică neagră, care, de câteori se arăta, nu aducea decât nenorociri. Socrul era convins, că pisica asta e chiar dracul, dacă n'o fi vre-un alt neam de-al Satanei.

Ce să facă Luiza auzind această povestire cutremurătoare? A râs, în glumă, și-a povățuit socrul să gonească duhul cel rău cu apă sfințită, cu o luminare de ceară și cu un clopot.

Dar a venit ziua când a trebuit să se convingă, că gluma e tragică. Era în noemvrie, în 1902. Se făcea o slujbă bisericăască pentru odihna sufletului regelui, mort de curând.

Deodată, Luiza, zări pisica cea neagră, o pisică enormă, pe altar, între două făclii. Crezu un moment că e victima unei iluzii, dar îi fu deajuns să se uite în jurul ei la fețele înspăimântate ale rudelor sale, pentruca să înțeleagă că dracul s'a urcat pe altar.

Când se sfârși slujba, se începu o goană ne-bună după pisică; dar truda fu zadarnică: fantoma dispăruse, cu toate că și ferestrele și ușile capelei erau închise.

Misterul acesta n'a fost lămurit niciodată. Luiza a început să creadă serios de atunci că blestemata pisică venise să-i prevestească nenorocirile ce avea să îndure în viitor.

De altfel, din leagăn i-a fost ursită o viață fără noroc. Moașa ei, despre care se zicea că e somnambulă, a spus despre dânsa când s'a ivit pe lume: „o să poarte într-o zi o coroană, dar amar și întunecat viitor o să-i fie partea!”

Democratismul prințesei.

Altminteri, Luiza nu era bisericăască. Îi plăcea să se arate liberă enugetătoare și din această cauză popii o urau.

Luiza susține că avea idei foarte democratice, foarte înaintate; că dacă ea ar fi ajuns regină ar fi schimbat întreaga viață socială a regatului, ar fi tăiat din rădăcină: corupția, tirania și nedreptatea care domnea în toate părțile. Aceste idei îi atraseseră, pe lângă ura preoților, și dușmănia oamenilor dela curte, cari se temeau că Luiza, care avea o mare înrăurire asupra soțului ei și legături foarte prietenești cu împăratul Wilhelm, e în stare să pue în aplicare toate reformele ce năzuia.

În sfârșit, Luiza nu putea fi suferită nici pentru aplicarea ce arăta artei, vieții intelectuale. Dacă ar fi fost după voia ei, Curtea saxonă ar fi devenit un centru artistic și intelectual.

Regalitatea și poporul.

Biata Luiza! cu ce duioșie nu vorbește despre chinurile la cari o supuneau prigonitorii ei.

Nici o mirare dacă nu a ajuns să se coboare la un Giron și la un Toselli; în totdeauna ea a iubit poporul și când Curtea n'a avut pentru dânsa decât dispreț și silă, ea a găsit vicinie mângâiere în simpatia poporului.

Adesea Luiza se așeza la fereastră și în liniștea senină a serei, urmărea cu ochii mulțimea pacinică ce se perinda pe dinaintea ei. Oameni fericiți! Ei își puteau trăi viața după plac, după toanele și ideile lor.

Cine spune că fericirea domnește la capetele încoronate? Părere și minciună! Părinții au bani în dejuns ca să facă pe mărinimoși, dar atâtea tot; mărinimia asta este o meserie. De altfel, ce place poporului la prinți și regi? Luxul și pompa cu care se înconjoară. Dacă ar lipsi aceasta, s'ar isprăvi cu legenda măreției regale. O cavalcadă de circ la Dresda sau o procesiune de încoronare — tot atâtea succes ar avea, asigură Luiza, pe cât se pare cu multă dreptate.

Spionii.

Chinul cel mai adânc al vieții sale dela Curte, a fost spionajul, care o înconjură. Unul

din cei mai dârji spioni, care a urmărit-o cu ura și intrigile sale până și în camera sa de culcare, a fost von Metzch despre care prințesa a vorbit adesea în capitolele precedente.

A mai fost încă un spion după urma căruia a suferit mult, dar Luiza nu vrea să-l numească; îi e scârbă să-i scrie numele.

Acestui spion i-se îngăduiau toate necuviințele față de dânsa. Luiza avea pentru dânsul o aversiune nemărginită, o antipatie fizică și morală, care mergea până acolo, că adesea a dorit să fie în vigoare vreunul din acele mijloace la modă în evul mediu, când era vorba să te scapi de o persoană supărătoare.

Luiza ne dă și un portret moral al spionilor. Se vază în sufletul vreunui prinț, cât e tânăr, și face așa, ca să ajungă intimul său, să cunoască toate intrigile, cari se urzesc de obicei în palate.

Așa ajung ei oameni indispensabili, până ce stăpâni pe toate tainele, domnesc prin teroare, prin puterea ce au căpătat asupra stăpânilor lor slabi și neputincioși.

Vrei să cunoști toate culisele curților regale, vieța particulară a regilor și reginelor? Cumpără pe vreunul din acești spioni. Ei au întotdeauna nevoie de bani, căci sunt corupți și destrăbălați, plini de patimi și de ambițiuni.

Fete bătrâne.

Luiza a trebuit să fugă, ca să scape dintr'un asemenea cerc de vrăjmășie și intrigi.

Dar vieța pe care a dus-o de atunci a avut un efect nenorocit asupra familiei sale. Cel puțin așa susține mama Luizei, care se plânge, că din cauza purtării ei nu mai poate mărita pe surorile sale.

Să știți, că dacă ele vor muri fete bătrâne, pricina va fi Luiza. Și zău, o păcat, căci spune Luiza, ele sunt simple și draguțe și n'au moștenit nici una din excentricitățile ei și ale fratelui ei Leopold.

Această recomandare nu prea e menită să aducă pretendenți surorilor Luizei; totuși ea e făcută din inimă și poate că va mai liniști pe biata mamă amărită, care e o mamă așa de bună!

Restabilirea circulației pe linia Severin-Filiași. Din T-Severin ni se anunță, că circulația trenurilor pe linia Severin-Filiași, ce pentru un moment fusese întreruptă, din cauza inundațiilor, a fost restabilită.

Orice transportări au încetat cu începere de mercuri.

Nenorocirea din Paris. Din Paris vine știri, că un omnibus-automobil, care mergea cu viteza mare pe cheiul Senei, lângă podul „Archevêché”, a întâlnit în drum un automobil care mergea în direcția opusă.

Vrând să ocolească, șoferul omnibusului-automobil a făcut o mișcare prea bruscă, omnibusul s'a urcat pe trotuar, a lovit pârțile podului și a sărit în fluviul Sena; au fost 11 morți și 9 răniți. Patru copii sunt printre cei morți.

Inginerul A. Vlaicu a sosit joi seară la Brașov, fiind întâmpinat la gară de comitetul executiv al tinerimei. În decursul zilei de ieri primul nostru aviator a vizitat terenul de sburat. Lucrările pentru construirea hangarului și a locurilor de șezut sunt aproape terminate. D. inginer Negruț, care a sosit ieri dimineață, conduce aceste lucrări.

Aeroplanul a fost transportat azi la amiazi la locul de sburat. Pentru susținerea ordinii vor sta în ajutor comitetului executiv 20 polițiști, 20 jandarmi și 70 pompieri. Bilete de intrare la locul de sbor se vor vinde mâine, duminică, după amiazi la gară și la locul de sburat.

Teatru în Siria. Tinerimea română din Siria va aranja în 24 septembrie v. (7 octombrie n.) a. c. în sala „Casei naționale” din Siria reprezentație teatrală urmată de petrecere cu dans.

Se va juca piesa populară „Fântâna fermecată”, iar d-șoara *Aurora Ilica* va preda monologul „Fata emancipată”.

ULTIME ȘTIRI

Roma, 30 sept. — Guvernul englez a rechemat pe toți ofițerii englezi din serviciul flotei turcești.

Paris, 30 sept. — O știre neconformată sosită din Malta anunță, că vasul englez *Media* a plecat să ocupe portul Bomba, situat între Derma și Alexandria.

Tripolis, 30 sept. — *Trupele italiene* au intrat în Tripolis și au arborat steagul italian pe edificiul guvernatorului.

Roma, 30 sept. — Papa Pius sprijinește foarte mult ocupațiunea italiană. Papa a voit să-și exprime acest sentiment și în public, dar secretarul de stat Merry del Val l'a abătut dela aceasta.

Papa a declarat însă, că va interzice ca „Osservatore Romano”, organul Vaticanului, să atace acțiunea italiană.

POȘTA REDACȚIEI.

„Pacev”. — „Bobârnaci” în Orăștie și „Fur-nica” în București.

Redactor responsabil: **Atanasie Halmăgian.**

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, căci după o praxă îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-șăesesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efectuează ghetele cele mai practice pentru *picioare suferinde*, și lucruri de *fason*, pentru cari garantez, că le execut conștiințios și grabnic, după cerință. Comandele le trimit urgent, deslușiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: *Ioan Tincu*, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. *Sászsebes*, str. Grecilor Nr. 9.

Nou! Atragem atențiunea on. cetitori asupra inseratului lui *Igaz Sándor*, care și-a deschis cea mai mare prăvălie de giuvaerice în Arad, Piața Andrassy (Palat. Minorităților), unde se pot cumpăra cele mai bune oroloage de buzunar, serviciiuri, etc.

x Rostul medicamentelor în contra vânei de aur (emoroid) este să sisteze cauza constipațiunii, acestei boale neplăcute. Exeriențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „*Apă amară naturală Franz Josef*” (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durreile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în apotece.

Aviz. Sprijiniți pe **M. Radu**, crotitor român în Cluj strada **Jokai** No. 21.

Un candidat de avocat

cu praxă află imediat aplicare în cancelaria subscrișului.

Dr. Eugen Bran,
avocat.
Teaca (Teke).

Un candidat cu praxă

află aplicare momentană în cancelaria subscrișului

Dr. Ioan Pop,
avocat.
Alba-Julia.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(52)

— Urmare. —

El rupsese un par de cei mai mari și mai tari dintr'un gard derăpănat și îl învârtea acum vesel ca pe un baston ușurel în pumnul său herculian în jurul capului.

De-a curmezișul străzii întesute de mulțimea, ce stetea și căsca gura, era înșiruită în două rânduri duple compania soldaților francezi la dreapta și la stânga în fața mulțimii poporului. Intre rânduri rămăsese un loc gol, unde se găseau acum mai mulți țărani, cari aveau întrevorbire cu căpitanul Solomon. Intre ei zări Flavian figura impozantă alui Gilg Daniffer, iar celce vorbea cu căpitanul era Malariva deghizat în alte haine.

— Dnceți-vă dracului, — zbiria comandantul cu privirile scâpărătoare de furie, Vă închipuiți cumva, că francezii vor depune armele în fața plebei? Onoarea e mai mult și decât vieța chiar. Așadar domnule nu mai pierde vremea. D-ta zici, că sunt cotropit? Landa asta va avea loc numai după ce von fi întrebuințat mai nainte gloanțele și

baionetele. Mai înainte nu. Eu nu vreau se vărs sânge, de acea tot ce-ți pot promite pe răspunderea mea e, că voiu părăsi disentișul în mod pacinic, fără să mă răzibun pentru răscoală, cuvântul meu de onoare garantează pentru cele spuse. Nu voești? Sacre bleu! se va sufla asaltul și noi ne vom face cale cu baionetele prin mulțimea țărănilor.

— Domnule comandant, — întâmpină contele, — în cazul acesta, nu va mai rămânea picior de francez viu, asta ți-o jur eu. Aici ai de lucru d-ta cu munteni, cari nu se spărie și nu se împărăștie de frica părăitului puștilor d-voastre. Potolește-ți așadar puțin aprinderea. Amenințările și fanfaronadele d-tale nu mai spărie pe nimenea. Un semn al degetului meu, e deajuns ca să nu mai trăiască până în cinci minute nici un singur francez.

— Sacre bleu! Mie să-mi vorbești în felul acesta? — urlă căpitanul. Se pleci numai decât! La ce să mai înșirăm vorbe goale?.. Hei, tambur bagă bine de seamă! Când fac semn, se ști la asalt!

— Stați! — strigă Flavian, care se îndesuia spre linia soldaților. Aceștia însă îl respingeau cu puștile îndărăt.

— Comandante! — strigă Flavian iarăși, — poruncește să mă lase în careu.

Căpitanul Solomon întoarse fața sa sălbatică, întunecată înspre partea de unde se auzia chemarea și îndată ce-și cunoscă omul, sări la dâ-

sul și apucându-l de mână îl duse în cercul parlamentarilor.

— Să trăiești voinice! Tu ești? — jubila bătrânul Daniffer bătându-l ca cu un baros greu pe umeri în semn de prietinie. Hurra! Acuma să-l facem noi pe pârălabul nostru să ne joace nițel. Deși nu pricep nimic din ceace îndrugă, mi-se pare totuș că băiatul se cam răfoește și se scutură ca găina, care o duci la bucătărie. Spune-i se sfârșască odată cu minciunile și să se predea pe moarte și pe vieață.

Flavian se întoarse mai întâiu către contele Malariva și ducându-l la o parte îi zise: — Vrei să începi măcelul? Ști d-ta cum stau trebile la Luziensteig? Încă nu s'a hotărît nimica până acuma. Ziua se apropie de sfârșit, tunurile bubue încă și acuma surd și din aceaș depărtare. Mă tem că trupele imperiale nu au prea reușit cum se cade. De cumva sunt francezii stăpâni pe teren, atunci mi-se pare, că ni s'au cam încurcat itele și mâne iarăș putem căpăta câteva batalioane de ale inamicului în Ilanț și în Disentis.

— Scurt d-le Prevost, ce poștești?

— Eri abia, năzuiam să te scap de judecătoria marțială și de moarte. Azi te fac atent să nu-ți dai și a doua oră orbește în acelaș pericol.

Contele Malariva răspuse în vreme, ce-și luă o poziție căutată ținând o mână la spate, pe când cu ealaltă se juca cu multă demnitate pela bărbie.

(Va urma).

Lista manualelor școlare

pentru scoalele populare, aprobate de înaltul minister, de ven. cons. aradan, oradan și caransebeșan.

1. — Dr. Petru Barbu, Istorie religioasă morale. I-a carte de religie pentru școlile populare, aprob. de autoritățile bisericești ed. III. 1905 . . . —30	22. Gramatică și citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de prop. rom. de Szabó-Dirle. Partea II-a, aprob. de minister sub Nr. 99941/1909 . . . —60	34. Curs practic de aritmetică p. clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare, ed. VII. reapr. cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3567/1907 . . . —60
2. — Istorie biblice II-a carte de religie p. școl. pop. aprobat de autoritățile bisericești, ediția X. 1911 . . . —80	Manuale școlare de Iuliu Vuia
Învățător-director școlar.
Aprobate de înaltul minister, de vener. consistor aradan, oradan și caransebeșan.	
3. — Istorie bisericești. III-a carte de religie, apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910 . . . —30	23. Abecedar ilustrat p. clasa primă după metoda cuvintelor normale, ed. VII-a apr. cu rezoluția ministerială Nr. 15591/1911, Ven. cons. caransebeșan Nr. 2052/1907, oradan Nr. 2057/1907 . . . —40	35. Curs practic de Aritmetică și Geometrie p. clasele 5 și 6, reaprobat cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3568/1907 . . . —86
4. Catechism. IV-a carte de rel. apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910 . . . —40	24. Abecedar p. clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii a lui Gabel, ed. V., cu rezoluția minist. Nr. 15591/1911 și a Ven. Cons. oradan sub Nr. 2067/1906 . . . —40	36. Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar, ed. III., apr. cu rezoluția minist. Nr. 13111/1911, Ven. Cons. aradan Nr. 3491/1911, oradan Nr. 877/1907 . . . —50
5. — Nicolae Crișmariu, Istorie biblice p. elevii școlilor elementare, aprob. de Ven. Consistor. Ed. II. cu 20 il. în text 1910 . . . —45	25. Instrucțiunea metodelor sunetelor vii a lui I. Gabel ed. II. . . —80	31. Curs practic de Economie rațională p. școlile primare apr. cu rezoluția min. Nr. 30049/1908, Ven. Cons. aradan Nr. 5243/1906, oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 1187/1907 . . . —56
6. Istorie bisericești p. clasa V. VI. elementară, aprobat de Ven. Consistor din Arad . . . —40	26. Carte de citire pentru clasa a II-a a școlii primare, ediția IV. cu rezoluția min. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor oradan Nr. 2067/1906 . . . —36	38. Învățământ practic din istoria naturală p. școlile pop. ed. III., apr. de min. sub Nr. 2384/1904 ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 955/1906 . . . —60
7. — Catechism p. elevii școlilor elem. apr. de Ven. Consistor . . . —40	27. Carte de citire p. clasele 3 și 4 ale școlii primare, ed. V. cu rezoluția min. Nr. 51994/1908 și a Ven. Consistor oradan Nr. 3067/1906 . . . —50	39. Carte de învățatură pentru școlile de repetiție economică, ultimii ani ai școlii populare cu rezol. ministerială Nr. 4140/1908, a Ven. Cons. aradan Nr. 1988/1904, a celui oradan Nr. 887/908 . . . 1-50
8. — D. Voniga, Istorie biblice, Carte de religie p. școlile populare. Ed. II. cu 40 ilustrații . . . —50	28. Carte de citire p. clasele 5 și 6 ale școlii pop., ed. III. cu rezoluția min. Nr. 51049/1908 și a Ven. Consistor aradan Nr. 3990/1911 și oradan Nr. 2067/1906 . . . —60	40. Istoria naturală cu referință la Higienă pentru școlile primare de I. Tuduescu ediția IX. . . —40
9. Petru Popa, Istorie biblice din testamentul vechiu și nou. Carte de religie pentru clasa I. și IV. cu 20 il. . . —45	29. Curs practic p. învățarea limbii maghiare p. clasele 1, 2 și 3 a școlii primare cu limba de propunere rom. ed. IV., apr. cu rezoluția minist. Nr. 43830/1910 și a Ven. Consistor aradan Nr. 2241/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5345/1910, partea I. . . —50	41. Rugăciunile școlărilor și Cântări bisericești pentru școlile populare române alese și întocmite de Nicolae Ștef, ed. a V-a . . . —50
10. Abecedar, prima carte de citire p. elevii clasei I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția VIII. 1910, apr. de minister și Ven. Consistor din Arad și Caransebeș . . . —40	30. Curs practic p. învățarea limbii magh. p. clasele 4, 5 și 6 a școlii primare cu limba de prop. română, ed. IV., apr. cu rezoluția min. Nr. 43830/1910 și a Ven. Cons. aradan Nr. 2841/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5541/1910, part. II. . . —50	41. Liturgica bisericii gr.-or. române, prețul . . . —70
11. A doua carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. VI. 1910 apr. de minister . . . —40	31. Curs practic de limba română p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare ed. VII. apr. cu rezoluția minist. Nr. 51049/1908, Ven. Consistor aradan Nr. 2475/1911, oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 7287/1909 . . . —60	Caete (libele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comp. a 8 foi 100 bucăți . . . 1-40
12. A treia carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. III. 1910, apr. de minister sub Nr. 25960/1910 . . . —60	32. Curs practic de Istoria Ungariei p. cursul primar, ed. VI., îndreptată apr. cu rezoluția min. Nr. 96060/1910 în mod definitiv pentru școlile cu limba de propunere română, de ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3568/1907 . . . —40	Caete pentru desemn cu puncte depărtate de 1 cm. sau curat albe 100 bucăți . . . 5—
13. A patra carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și consoții ed. II., apr. de minister sub Nr. 103233/1910 . . . —60	33. Elemente de Geografie și Constituție p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlilor primare cu nămarcase ilustrații. Ediția VI., apr. cu rezoluția ministerială Nr. 103632/1908 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 7289/1909 . . . —60	Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5, bucata a . . . —08
14. Carte de citire pentru clasele V. și VI. ale școlii populare de Iosif Moldovan și consoții, ed. II. apr. de minister sub Nr. 103233/1910 . . . 1—		Ceruze (creioane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) a 14, 18, 24, 36, 40, 60 și 90 fileri.
15. Limba maghiară. Manual p. elevii claselor I, II și III. a școlilor pop. rom. de Iosif Moldovan și Iuliu Groșorean. Ed. III-a apr. de min. sub Nr. 95525/1910 . . . —50		Condeie (penițe) de aluminiu în cutii a 1 gross (144 bucăți) a —90, 1-40, 1-60, 2 și 2-40.
16. Limba maghiară, a doua carte de citire p. școlile pop. române de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan, apr. de min. sub Nr. 105846/1908 . . . —50		Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai bună, litru în borcan de pământ 1-80.
17. Gramatica română p. școlile pop. de Iuliu Groșorean, ed. II. apr. de Ven. Consistor Aradan sub Nr. 1202/1911 . . . —40		Praf pentru cerneală în cutii a 24 și 50 fil.
18. Curs practic de istoria literaturii rom. de Iosif Stanca . . . —40		Tablițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 bucăți) Nr. 2 cor. 2-30, Nr. 3 cor. 3' Nr. 4 cor. 3-50.
19. Exerciții intuitive elaborate pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu apr. de Ven. Consistor din Arad . . . —50		Ceruze de piatră (stile) învăluite în hârtie și ascuțite, în cutii a 100 bucăți 66 fil.
20. Geografia Ungariei p. școlile pop. de Iosif Stanca, aprob. de Ven. Consistor Aradan . . . —30		Gumi de șters, duzina (12 buc.) a 20, 30 și 60 fil.
21. Gramatică și Citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de propunere română de Szabó-Dirle. Partea I-a apr. de minister sub Nr. 99941/1909 . . . —50		Tocuri (ceada, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) a 12, 18, 40 fil. și 1 cor.

Să afle de vânzare la **Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 33-34.**

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare.

Concurs.

„Ajutorul“ societate pe acții în Șeica-mare au lipsă de un practicant-cassar, — pentru filiala ce-o va deschide în Mediaș — cu un salariu anual de 1000 coroane, plătite în rate lunare, anticipative.

Alesul dacă va corespunde, după serviciu de un an va fi denumit funcționar cu drept de penziune.

Reflectanții să-și trimită documentele până în 15 Octombrie a. c. Dela recurenți să recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și cunoștința limbii maghiare.

Postul e de-a să ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, în 25 octombrie 1911.

Direcțiunea.

Încunoștințare.

Se aduce la cunoștință publică, că la târgul de toamnă din Vinga, care să va ținea în 6, 7 și 8 Octombrie a. c. să pot mână orice animale de casă, ca porci, cai, tot felul de vite cornute etc.

Antistia comunei VINGA.

Izvor ieftin de cumpărat gramofone și plăci de vânzare și cu plăți în rate. Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Margle magazin de

gramofone

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătare.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subserisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Mare izvor de cumpărat ieftin

Mare izvor de cumpărat ieftin

KOPETKÓ KÁROLY junior, prăvălie de modă ARAD, str. Weitzer János (Palatul minorităților) Telefon pentru oraș și comitat Nr. 477. Cu ocaziunea timpului de toamnă și iarnă, recomand costumele cele mai bune de stoffe duble, catifea pentru haine, fanele franceze de lână, mătăsuri pentru bluze, muselină și escharpată de mătase pentru teatru precum și cele mai moderne mărfuri de blănării. Mare magazin de fabricații din patrie. Pânzături și servicii de masă, precum și albituri pentru bărbați. La cumpărări în bani gata 5% rabat.

Mare izvor de cumpărat ieftin.

Serviciu prompt.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

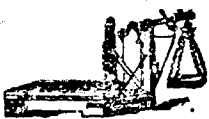
Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt eulant și cu prețuri moderate orice fel de lucrări în bransa de lăcătușie precum: ferăriile la clădiri, zăbrele la morminte și pregătiri și reparaturi solide de cântare. Cu preliminare de spese servește gratuit.

Contând la binevoitorul sprijin, rămân

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!

Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

URMAȘII IOSIF STICH

croitor de reverenți și haine civile.

CARANSEBES, peste drum de reședința episcopescă.

Se recomandă p. t. public pentru facerea de tot felul de

haine bărbătești

din cele mai bune stoffe din țară și străinătate, cari se află totdeauna în mare variație și după fasonul cel mai nou în depozit.

On. preoți, cât și On. teologi

le atragem atențiunea asupra reverențelor și saloanelor, lucrate cu șic, din stoffe fine și croite după ultima modă.

Asigurând un serviciu prompt și real, rugăm marele public de a ne onora cu încredere fiind sigur, că va fi deplin satisfăcut.

Comandele din afară se efectuează repede.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame

Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbenă și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

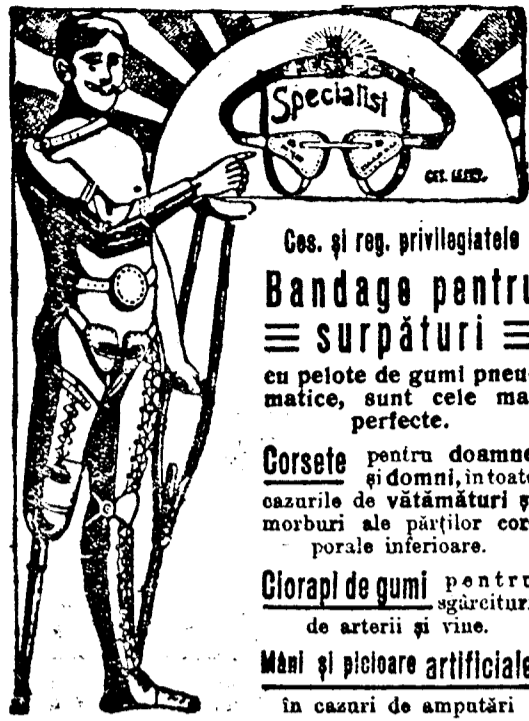
Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincie se execută încă în aceeași zi.

Ces. și reg. privilegiatele
**Bandage pentru
surpături**

cu pelote de gumi pneu-
matice, sunt cele mai
perfecte.

Corsete pentru doamne
și domni, în toate
cazurile de vătămături și
morburi ale părților cor-
porale inferioare.

Glorapi de gumi pentru
sgărcituri
de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale
în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru mers și sprijinit
(cărji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. A p a-
rate ortopedice pentru
băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru
sanatorii se confecționează după cele mai nouă siste-
me și mai modernă tehnică cu prețuri moderate
originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate,
cari conțin e-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de
folosință se trimit la cerere *gratuit și franco* de
către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și spe-
cialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov.
Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878. Telefon. 13—76.

S'a deschis!
prăvălia nouă de giuvaere a lui

IGAZ SÁNDOR

ARAD, piața Andrássy (palatul Minorității).

Asortiment bogat din cele mai
moderne, bijuterii, argintarii și oro-
loage extra-fine. Apartament deo-
sebit pentru articlii de argint-china.

Prețuri moderate!

(Fiți atenți la firmă).

Magazin ul electrotehnic al lui
Kalmár József
Arad, str. Salac Nr. 2.

Telefon: 242.

Montează motoare electrice
pentru industriași, instalează
lumina electrică cu prețurile
cele mai moderate, etc. etc.

Dumitru Martin măestru
tâmplar
Orăștie—Szászváros (casa proprie).

Își recomandă atelierul bine
asortat cu materiale foarte
uscate. Intreprinde și execută
conștențios tot felul de lucrări
aparținător brânsei acesteia,
aranjamente interne și lucru
pentru edificii, oriunde, și în
orice stil.

— Preț convenabil! —

BLĂNĂRII

precum: beauri, (muft), tocuri
de picioare. Jachete după eroii
englez și francez, berletuelli
∴ (cuptușeli) cu lână etc. ∴

Reparări și transformări bune
și eficiente se pot executa la

NICOLAE GRUȚIA
BLĂNAR DE LUX.

TEMESVÁR—JÓZSEFVÁROS, Hunyadi-ut. 9.

Vei cruța mulți bani!

dacă vei cerceta
hotelul și grădina
K r a v á r
din str. Sarló nr. 3.

la „**Hétvezér**“,

unde se pregătesc cele mai
bune mâncări ungurești vi-
muri alese de deal, și bere
proaspătă de kőbánya, pe
lângă perțurile cele mai iefti-
tine și serviciul cel mai bun.

Popicării acoperită. Iluminație electrică.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi
pentru funcționar, **vinderea**
și **cumpărarea** de moșii
și parcelarea lor o mij-
locește mai **avantajos:**

Biroul de Intermediere:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primăște ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

∴ Recomand magazinul meu bogat asortat în ∴
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe
lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand
∴ atelierul meu de blănării ∴
pentru toate lucrările ce cad în bransa
aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JANOS”
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

FABRICA DE SPĂLAT CU ABURI ȘI CURĂȚIRE CHIMICĂ

„VICTORIA”

TEMESVÁR, JÓZSEFVÁROS, Bégabalsór-ut. 42.

Aranjată cu mașinăriile cele mai mo-
derne cu putere electrică, spală, calcă,
curăță albituri și haine bărbătești și
de dame, și totfelul de lingerie cu
prețuri moderate. La suma de peste
10 cor. pachetul se trimite francat.
Filiale în Timișoara-Gyárvaros, Kos-
suth-tér 6. Erzsébet-város: la Fischer
G. Ferencz-város: Sebestla-utca 7.
Belváros: în casa lui dr. Lingruen.

Atelierul de dentură

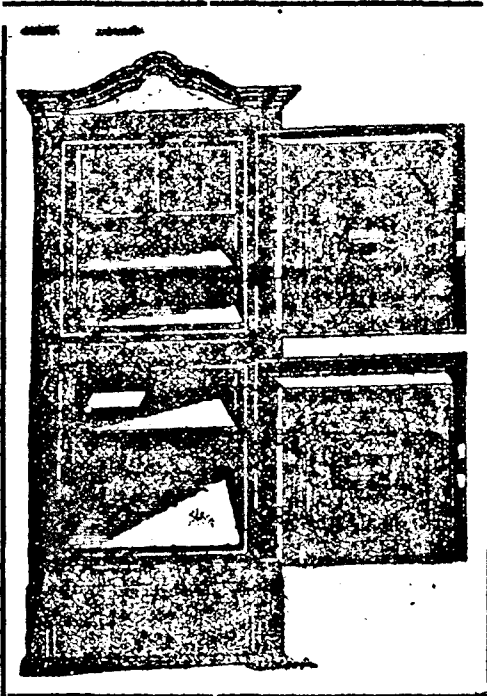
Radu Novac

Arad, Tököly-tér 7.

— Etagiul I. —

**Prima fabrică transilvană
ces. și regală privilegiată de
Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă
și construcție instalată cu forță electrică.**

Serviciu solid, prompt și conștientos.
Prețuri moderate.

Cataloage de prețuri gratis și franco.
Prima referință.

E. Purece,
Sibiu—Nagyseben, Strada Faurului
(Schmiedgasse) Nr. 19.

Cor. UN MILION Cor.

cel mai mare câștig din lume!!

Cel mai bun sistem de păstrare împreună cu cele mai extraordinare șanse de câștig pentru sărac și bogat, îl prezintă fără doar și poate obligațiunile de câștig dela

**Banca Hipotecară Ungară și Prima
Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,**

căci ambele au cele mai multe trageri anuale, totodată cele mai mari câștiguri din lume și pe lângă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să câștige necondiționat. Deci nici un risc, nici o pierdere!!...

9 TRAGERI ANUALE!!...

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1,000,000.—, 500,000.—, 400,000.—, 300,000.—, 2 de 200,000.—, 100,000.—, 2 75,000.— și o mulțime de 50,000.—, 40,000.—, 30,000.—, 25,000.—, 10,000.—, etc. etc.

Proximile trageri vor fi în 5 și 25 OCTOMVRIE a. c.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare câte o bucată, — pe 38 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximile trageri, iar achitând ratele următoare regulat, va participa la 9 trageri anual cu câștiguri de peste 3 jum. mil. cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singuratic și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6 cor., iar celea dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, îi cvităm a 4-a rată gratuit!!...

Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușă!!

Nu lăsați ocaziunea să treacă!! Puneți mâna pe noroc!!

Prospecte și explicații trimitem la dorință oricui gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

USTREDNA BANCA *UC. SPOL., BUDAPEST V., SAS-UT. 24.

Se caută agenți în provincie.

**CELE MAI MINUNATE MANȘOANE,
: ȘI CELE MAI MODERNE BOAURI :**

SE POT CĂPĂTA CU PREȚURILE
CELE MAI IEFTINE ÎN MAGAZI-
:: NUL DE BLĂNĂRII AL LUI ::

MAYER MIKLOS

ARAD, STRADA KOSSUTH 5.

(CASA PROPRIE).

TOT ACOLO SE PRIMESC SPRE
REPARARE TOT FELUL DE BLĂ-
NĂRII FINE CU PREȚURILE CELE
:: MAI MODERATE. ::

Mătăsuri louisien 48 cr. — Pongée 65 cr.

Zace în interesul d-voastre

ca înainte de a vă procura cele trebuin-
cioase pentru toamnă să cercetați noutățile
de toamnă din mătasă și lînuri de spălat
aflătoare în magazinul

Frații Popper (Popper Testvérek)

în Arad, strada Forray.

Catifea luxoasă pentru haine 65 cr. Catifea
turcească dela 75 cr.

Rugăm binevoitorul sprijin.

Cu stimă:

Frații Popper.

Arad, str. Forray.

GHEORGHE IANCOVICI

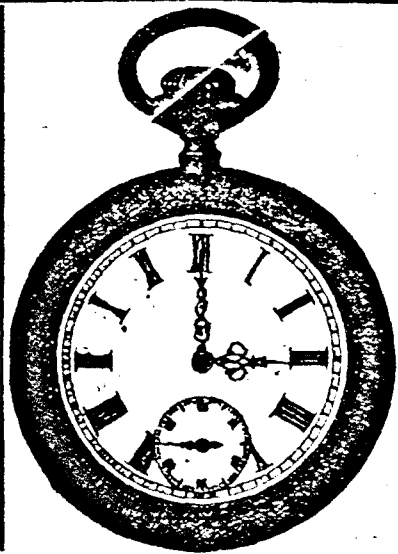
prăvălie de
manufactură.

Arad, strada Forray Nr. 2.

Sosind noutățile de toamnă și de iarnă, am onoare a încunoștiința on. public românească, că în prăvălia mea de manufactură se află cele mai fine stoffe, flanele și parcheturi în modelele cele mai noi, și totodată pânzături, șifoane, garnituri de damast, ciorapi, corsete, umbrele, și multe alte lucruri de soiul acesta. Rog binevoitorul sprijin.

Cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez. că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII.
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Arme de vânătoare
sistem **Novotny,**

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramfoane de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculi și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri
comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

MONUMENTELE

CELE MAI IEFTINE

din diferite materii în execuția cea mai ieftină până la cea mai pompoasă se pot căpăta la magazinul de
.: monumente .:

al lui

IOSIF MENRATH

SCULPTOR

ARAD, STR. IÓSZEF-FÖHERCEG

(vis-à-vis de biserica evanghelică).

Garanță pentru ori-ce lucru.